

Byrr GRYNHÔAD eglur o'r

GREFYDD GRISTIANOGOL

Ynghyd a gair o

GYNGOR ag ADDYSG

Mewn perthynas i'r

SCHISMATICIAID

Sy'n ymneillduo oddiwrth

EGLWYS LOEGR.

Ail-Argraphwyd gydag ANGWHANEGIAD,
yn y Flwyddyn MDCCXLVII.

THE CHURCH OF

CHRISTIANITY

THE CHURCH OF

II

CHRISTIANITY

II

THE CHURCH OF

CHRISTIANITY

44.

4. 2.

144.

THE CHURCH OF CHRISTIANITY

Byrr GRYNHÔAD eglur o'r

GREFYDD GRISTIANOGOL

Ynghyd a gair o GYNGOR ag ADDYSG mewn perthynas i'r SCHISMATICIAID fy'n ymneillduo oddiwrth EGLWYS LOEGR,

Y mae'r Apostol bendigedig St. *Paul* yn gosod allan sylwedd yr hyn oll fydd angenrheidiol i *iechydwrïaeth* dyn, yn yr ychydig eiriau amlwg fydd yn canlyn,

“ *Ymddangosodd gras Duw, yr hon fy'n dwyn ie-*
 “ *chydwrïaeth i bob dyn, gan ein dyscu i wadu annurwioldeb a*
 “ *chwantau bydol, a byw yn sofr ag yn gyfiawn ag yn dduwiol*
 “ *yn y byd fydd yr awron; gan ddisgwyl am y gobaith gwyn-*
 “ *fydedig, ag ymddangosiad gogoniant y Duw mawr, a'n fa-*
 “ *chawdwr Jesu Grist: Yr hwn ai rhoddes ei hun trosom, i'n*
 “ *prynnu ni oddiwrth bob anwiredd ag i'n puro ni iddo ei hun,*
 “ *yn bobl briodol, awyddus i weithredoedd da, Titus 2. 11, 12,*
 “ *13, 14.*

Felly cynhwysir y cwbl o'r Grefydd Gristianogol yn grynno yn yr ychydig byngciau hyn,

“ *Credu holl byngciau ffydd Grist, Marc 16. 16, ag yn*
 “ *bennaf credu yn un Duw yr Drindod, y Tad a'r Mab a'r*
 “ *Ysryd Glân, (1 Jo. 5. 7. 2 Cor. 13. 14. Ephes. 2. 20,*
 “ *21, 22. Matt. 28. 18, 19. 1 Cor. 8. 6, ag Ephes. 2. 18.—*
 “ *Jo. 1. 1. Pen. 10. 30. Pen. 14. 9, 10.—Actâu 5. 3, 4.*
 “ *Matt. 12. 31, 32.—) ymhâ enw y gorchymmynodd Crist*
 “ *ein bedyddio ni oll wrth ein corphori i'w lan Eglwys ef,*
 “ *Matt. 28. 19,—sef wrth ein Mabwyso a'n rhoi mewn stat*
 “ *o Râs ag Iechydwrïaeth tan y Cyfammod newydd, Rhuf.*
 “ *8. 15. Pen. 6. 4, 14. Tit. 3. 5. Hebr. 8. 8, 12. Rhuf. 7.*
 “ *24, 25. Jo. 3. 5.*

“ *Caru Duw uwchlaw pob dim mewn nef a daear, Matt.*
 “ *22. 37. Deut. 10. 12; a phrofi a dangos ein cariad iddo*
 “ *trwy ei wasanaethu ef a'n galluoedd a'n talentau oll, a byw'n*
 “ *atfebol i'w Grefydd ef a'n Proffess ein hunain, Matt. 25.*

“ 14—24, 29. 1 Cor. 10. 31. Ephes. 4. 1, ag ymfodloni
 “ i’w *ewyllys* bendigedig ymhôb peth Matt. 26. 39, ag ymgais
 “ a’i nawdd a’i ffafr ef yn anad pob dim 2 Cor. 12. 9. Rhuf.
 “ 4. 7, 8. Pl. 146. 5. Pl. 73. 25, a dibaid-gadw ei holl or-
 “ chymmynion ef, Joan 14. 15. 2 Joan 6,—a hynny mewn
 “ *Yspryd a Gwirionedd*, Jo. 4. 23, sef o *ddifri*’ calon hyd
 “ farw, er gwaetha’ pob profedigaeth a rhwystr,—*heb* ein cyn-
 “ wys ein hunain mewn *unrhyw* bechod gwirfodd, na mawr
 “ na bychan, na dirgel na chyhoeddus, nag mewn meddwl, gair
 “ na gweithred,—nag o esceulusdra (Matt. 25. 30; Pennod
 “ 22. 12.) nag o wneuthuriad, ar *unrhyw* amser nag achos, na
 “ than *escus* yn y byd, 1 Joan 3. 6, 8, 9. Jaco 2. 10.

“ Dangos ein cariad diragrith a’n hewyllys dâ tuag at *holl*
 “ ddynol Ryw, Matt. 22. 39. 1 Jo. 4. 20, 21, yn gyfeillion,
 “ efroniaid, ie ag yn elynion, Matt. 5. 44; Luc 10. 29—
 “ 38; a hynny hyd eithaf ein gallu ag *ymhob* modd y bo cyfle
 “ gennym Gal. 6. 10. Hebr. 13. 16; yn enwedig mewn per-
 “ thynas iw *heneidiau* a’u hiechydwrjaeth, Hebr. 3. 13. Jago.
 “ 5. 20; a byw yn ddiddig ag yn heddychlôn a phawb, Rhuf.
 “ 12. 18; ag mewn gofyingedig ufuddod i’n Goruchafiaid
 “ a’n Blaenoriaid mewn *gwlad* ag *Eglwys*, Titus 3. 1. Hebr.
 “ 13. 17. Rhuf. 13. 7.—Bod o honom yn ymd’rawus a diwyd
 “ mewn galwedigaeth ddiniwed gyfreithlôn, Ephes. 4. 28.
 “ 1 Tim. 5. 8,—yn gywir, yn eirwir ag yn oneft, yn sobr,
 “ cymhedrol, diwair ag amyneddgar yn *holl* yrfa ein bywyd,
 “ Tit. 2. 11, 12; gan wrthladd profedigaethau’r byd, y cnawd,
 “ a’r Cythrael, a marweiddio’n trachwantau drwg, Rhuf. 12.
 “ 2. Ephes. 4. 21—25. Jaco 4. 7. Col. 3. 5,—a chosio beu-
 “ nydd am y 4 peth *diwaetha*’, sef ANGEU, BARN, NEF ag
 “ UFFERN,—a llunio’n bucheddau wrth reol *Gair Duw* ag
 “ wrth *batrwm Crist* ein Prynnwr, yr hwn a gerddodd o am-
 “ gylch gan wneuthur *daioni*, Pl. 119. 105. Actau 10. 38.
 “ Jo. 13. 15. 1 Petr. 2. 21,—a hynny yn egniol ag yn
 “ ffyddlon, *beth bynnag a wnelo eraill*.

“ Dyfal-arferu holl *foddion gras*, i. e. y moddion trwy ba
 “ rai yn *unig* y mae ini ddisgwyl ag ymorawl am *ras Duw* a
 “ *chymdeithas yr Yspryd Glân*, (sef er cael o honom *allu* a
 “ chymmorth oddiuchod er mwyn *Crist*, i fod yn *wir* Gristi-
 “ anogion bucheddol, ag yn *ffrwythlôn* ymhob gweithredoedd
 “ da, Jago 1. 17. 2 Cor. 3. 5. Jo. 3. 27. Pen. 15. 5,) sef
 “ *Hunan-ymholiad* ynghyd a chyffes a chafineb o’n Pechodau,
 “ *Dirwest*, *Darlenniad* a *Gwrandawriad y Gair*, a *Myfyr-*
 “ *dod* yn yr unrhyw, *Ymddiddanion crefyddol*, *Gweddio* a
 “ *Chymmunio*;—gan gynnal aml goffa ddiolchgar am ryglyddus
 “ ddioddefaint Crist trosom, yn y *Cymmun* bendigedig, 1 Cor.

“ 11. 26. Luc. 22. 19,—yr hwn a ordeiniodd ef ei *hun* ar
 “ anrhaethol leshâad i bob Credadyn edifeiriol, y fydd yn glynu
 “ yn ffyddlon wrth ysprydol undeb a Chymdeithas ei Gorph,
 “ sef ei lan *Eglwys* ef, Ephes. 5. 30. Col. 2. 19. Gal. 2. 20.
 “ Joan. 6. 54. Actau, 2. 42,—a dibaid-alw am râd Duw ar
 “ waith ein hiechydwrïath, sef am gymmorth ei *lân Yspryd*
 “ i ymadnewyddu o ddydd i ddydd yn ôl ei Ddelw ef a’i fen-
 “ digedig FAB, 2 Cor. 4. 16. Gal. 4. 19. Ephes. 4. 23, 24.
 “ Col. 3. 9, 10,—h. y, i’n hadgenhedlu a’n cryfhau *fwyfwy*
 “ i gyflawni’n dyledswydd,—i ymgadw rhag y drwg,—i dre-
 “ chu pob gelyn-enaid, ag i GYNNYDDU beunydd ymhôb du-
 “ wioledeb a daioni hyd ddiwedd ein hoes, Titus 3. 8. Ephes.
 “ 4. 11, 12, 13, 15, 16. Rhuf. 8. 35—39. 2 Cor. 3. 5.
 “ 2 Petr. 1. 5—9. Pennod 3, 18,—Gan gofio *nad* rhyw
 “ waith *hawdd*, a gyflawner mewn un-dydd un-nos neu megis
 “ ar unwaith, yw cwbl-ADGENHEDLIAD neu lawn *Berffeithiaid*
 “ y Dyn bedyddiol, (fel y tybia’r rhai *ynfyd*,) eithr
 “ gwaith a fy’n gofyn ini gyd-ymdrech a’r nefol *râs* o’i blegyd
 “ yn wastadol, ag a gûst ini boen a llafur milwrus a dibaid
 “ ofal a gwiliadwri, tra bo’m byw yn y byd : Ag ni’s cwblheir
 “ mono yn *llwyr*, nes ein rhyddhâu o garchar y *Corph* llygre-
 “ dig, a’n cyflwyno yn lân ag yn Sanctaidd gan *Grist* ein
 “ Machniudd (trwy ag er mwyn ei haeddiant ei *hun* yn unig,
 “ ag effeithrwydd ei werthfawroccaf *Waed* ef) ger bron y *Tad*
 “ yn nheyrnas *Nefoedd*, Phil. 3. 9—15. 1 Jo. 3. 2, 3. 1 Tim.
 “ 6. 11, 12. Matt. 10. 22. 1 Theff. 4. 1. Rhuf. 8. 19—26.
 “ Jud. 24, 25.—Gwêl y rhan olaf o’r Cyngor yn niwedd
 “ Gweinidogaeth y *Bedydd*.

(“ Ond rhag twyllo o neb ei enaid trwy roi gormod pwys
 “ ar yr wyth *Moddion Gras* a henwyd uchod, ag ynfyd-ffanlio
 “ mai y nhw yw’r *cwbl* fydd raid iddo wrthynt oi ran ef i
 “ ennill hawl yn Ghrïst ag i gadw ei enaid ; Cofia nad yw’r
 “ *moddion* hynny, er mor llefol a llwyr-anhepcor ydynt, ond
 “ megis *llaw-forwynnion* Crefydd,—ag mai eu *bwriad* a’u deu-
 “ nydd yw ein rhoi ni mewn *gallu* a pharodrwydd i ateb *Di-*
 “ *bennion* yr unrhyw, y rhai yw *buchedd dda* a phob daioni
 “ *gweithredol* :—Felly *oni* bydd i’th ymarfer o *foddion Gras*
 “ dy wneud yn *fwyfwy* ffrwythlon mewn cymmwynasgarwch,
 “ gofyingeiddrwydd a chariad perffaith a phob rhinwedd dda,
 “ (y rhai yw *ffrwyth* yr Yspryd, Gal. 5. 22. Ephes. 5. 9 :
 “ Col. 1. 10,)—nid wyt fyth amgen na’r gwâs anffuddiol,
 “ Matt. 25. 30, a rhagrithiwr anffrwythlon annedwydd,
 “ Hebr. 6. 7, 8. 2 Tim. 2. 14.—Yn unig er mwyn *diben-*
 “ *nion* Crefydd yr ordeiniwyd y *Moddion Gras* ; Felly ni thâl
 “ ag ni thyccia y *naill* unrhyw ddim heb y *llall* ; Matt. 23.

“ 23, rhan olaf. Jago 1. 22. Joan. 13. 17. Matt. 5. 20.
 “ Pen. 7. 21.)

“ Addoli a moliannu *Duw* yn ddyfal-barhâus (ag annog pawb
 “ *eraill* drwy *Gyngor* a *Cherydd* a *Siamp* *dda*, Heb. 3. 13.
 “ Lef. 19. 17. 1 Tim. 4. 12, i wneud felly hefyd; yn enwe-
 “ dig ein teuluoedd ein hunain, Gen. 18. 19. Jos. 24. 15,) *cyfal*
 “ yn y dirgel ag ar gyhoedd, ar lèd a chartref; a phar-
 “ chu pob peth a gyslegrwyd i’w anrhydedd a’i addoliant ef,
 “ sef ei *Ddydd*, Exod. 20. 8,—ei *Air*, Psal. 138. 2. 1 Theff.
 “ 2. 13,—ei *Deml*, Levit. 19. 30,—ei *Weinidogion*, 1 Theff.
 “ 5. 12, 13,—ei *Sacramentau* ai ordinhadau oll, 1 Petr. 3.
 “ 15. Pennod 4. 11; a sancteiddio ei *Sabbath* ef o ben bwy-
 “ gilydd trwy bob gweithredoedd da, gan dreulio cyfran he-
 “ laeth o hono hwyr a boreu yn yr *Eglwys* gida’r gynulleidfa
 “ Gristianogol, Hebr. 10. 25. Deutor. 12. 5, 7, 8. Pennod
 “ 31. 11, 12, 13. Nehem. 13. 11. Matt. 18. 20. Esay 58.
 “ 13, 14. Haggai 1. 9.—Ar air, bod ini ddyfal-ymgaïs a gwir
 “ *Dduw*ioldeb tuag at *Dduw*, *Cysawnder* efengylawl tuag at
 “ ein *Cymmydog*, a *Sobrwydd* neu Gymhedroldeb tuag attom
 “ ein *Hunain*. Titus 2. 12.

“ Ag ynghyflawniad hyn oll hyd eithaf ein gallu, trwy gyn-
 “ northwy y nefol ras, rhoi ein hyder ar *drugaredd* *Dduw*
 “ trwy *Grist* am bob rhâd a bendith, ag am *faddeuant* o’n pe-
 “ chodau a’n Diffygion ar ammodau’r *Efengyl*, — y rhai yw
 “ gwir *Ffydd*, *Edifeirwch calon*, a *Newydddeb buchedd*; gan fyw
 “ a marw mewn crediniaeth a gobaith *dda* o gymmod a thru-
 “ garedd,—o adgyfodiad *llawen* a thragywyddol iechydwrïaeth,
 “ *nid* o ran dim teilyngdod o’r eiddom ein *hunain* Luc. 17.
 “ 10. 2 Tim. 1. 9, ond yn unig trwy fod o honom yn aelodau
 “ *bywiol* cyfammodawl o Gorph *Eglwys Grist*, 1 Cor. 12. 27.
 “ Gal. 2. 20. Ephes. 1. 6, 7. Pen. 5. 30. Col. 2. 13, 19,
 “ sef trwy ag er mwyn anrhaethol haeddiant ag effeithiol gy-
 “ fryngiad y *Mab rhâd*, ein *hunig* Brynnwr a’n Dadleuwr ben-
 “ digedig *Jesu Grist*, 1 Petr. 1. 18, 19. 1 Tim. 2. 5, 6. Actâu
 “ 4. 10, 12.

Pwy bynnag a wyr ag a grêd gymmaint a *hyn*, nid hawdd
 iddo fod yn ddiwybod mewn dim gwirionedd sylfaenol a fydd
 yn perthyn i iechydwriaeth dyn:—*Ychydig wybodaeth iachusol*
 a â ymhell gida chalon onest fyfyrïol oftyngedig, trwy râd *Duw*
 ar hynny,—a thrwy na bo modd i’r dyn gael yn rhagor heb y
pechod dirfawr o droi yn *Schismatic*, ag y bo iddo wneud cyd-
 wybod o *gyflawni* yr hyn oll a wyr eufus,—a wesnith trwy
 drugaredd *Dduw* yn *Ghrift*, i *gadu* ei enaid a’i ddwyn i iechyd-
 wrïaeth, 1 Cor. 2. 2. Pen. 8. 1, 11.

Siccr yw mai *biwriad* Duw (yr hwn y mae e'i ddoethineb ai ddaioni yn anfeidrol) yn trefnu ini ddedwyddol feddiant oi Sanctaidd *Air*, yw,—*nid* ein dyryfu a'n dottio,—*nid* magu cwestiwnau dyfnion diles a dadleuaeth gonfetus anniben ag amheuon dyrys anghyflur ag anghariad ymrafaelgar,—*ond* yn y gwrthwyneb, ein llenwi a gostyngeddrwydd a chariad brawdol ag undeb ysprydol a phob rhinwedd dda,—ag fel y byddei ini (trwy ddal ar y pethau *eglwraf* a *rheitiaf* yn y Bibl, Ps. 131. 1, 2. Ps. 139. 6. Deutor. 29. 29, yn oftyngedig ag yn ddiragfarn;) gael ein goleuo a'n diddanu a'n hyfforddio ynghyflawniad ein dyledswydd, a chyfeirio ein traed i ffordd *tangneddes*, 1 Tim. 1. 4, 5. 2 Tim. 2. 14, 22, 23. Pennod 3. 16. Titus 3. 9. Rhuf. 15. 4. Pf. 19. 7, 8, 9. Pf. 189—112. Jaco 1. 21, 22.

A phwy, gan rhoi ei law ar ei galon, a feiddia wadu nas *dichon* pob dyn bedyddiol (*os mynn*) gwbl-atteb dibennion Crefydd Grist, a gwybod a chyflawni yr hyn oll a grybwyllwyd uchod, er iechyd i'w enaid (beth bynnag a wnelo eraill) ynghymmundeb *Eglwys Loegr*? yr hon yw gogoniant y Gwledydd *Protestanaidd* trwy Grêd i gyd, ag nid oes ei phurach y dydd heddyw ar y ddaear,—yr hon *nid* yw am *erlid* neb, nag am arglwyddiaethu ar Gydwybod undyn;—*nid* yw ychwaith yn gorphywys wrth na thraddodiad nag ordinhâad *DYNOL* ym mherthynafau Jechydwriaeth,—ag (fel y dengus y Rubric) nid oes un *Seremoni* yn perthyn iddi ond a ordeiniwyd megis o wir Angenrhaid, sef er dibennion *Gweddeiddra* a *Threfn* ag *Adeiladaeth*, yn ol cyngor yr *Apostol*, 1 Cor. 14. 40, ag adn. 26, y rhan *olaf*;—yr hon sydd wedi ei sylfaenu a'i hadeiladu yn gwbl ar yr Yscrethyr lân,—ag nid yw yn gofyn gan neb oi haelodau *ddim* megis ammod o *gymmundeb* ag iechydwriaeth, ond yn *unig* bod iddynt gredu a gwneud yn ol *gair Duw*;—ag a sydd yn *hynny* cyftadl a'i *disgyblaeth* a chyfanfoddiad y *Llyfr Gweddi gyffredin* a'r 39 erthyglau Crefydd, yn cwbl-atteb i batrwm y *brif Eglwys Gristianogol*.

Pa mor anescusodol gan hynny ydyw ei Gelynyon hi gan y *Schismaticiaid*, (wrth ba enw bynnag y galwant eu hunain,) y rhai sydd nid yn unig wedi neidio yn ôl oddiwrthi eu *hunain*, fel bwa twyllodrus, 1 Jo. 2. 19. 2 Theff. 2. 3, 7—12, (Canys byddei ganddynt ryw led-escus o'u tu, pe bai rās iddynt *gymmeryd* eu llonyddwch,—i ddilyn eu Cydwybod wyrog a'u ffordd newydd, yn *ddiddig* ag yn *ddistaw*, neu yn ddi-gynnwrf;);—eithr hefyd yn troi y *rhyddid gwerthfawr* a geir yn y Deyrnas *ymma*, yn *gochl malais* a *therfysg*,—gan ynfydu cymhelled, a ffansio a thaeru mai *da* y gwnant, wrth fod mor dra phryffur ar waith yn ei gwanhâu a'i *difensiwn* a'i difrodi ar hyd y wlad,
—gan

— gan ein cyfrif ni 'oll fydd o'i chymmundeb hi, yn llyw-
 anghymmawys gymmaint ag i dd'weud ein *Pader*, — ie ddim
 angen na *deillion* a *cholledig*, — a barnu hyd yn oed ein
Gwirioniaid bychain, a fo meirw, (*eiddo pa rai yw teyr-
 nas Dduw*, Luc 18. 16, y rhan olaf) i *Uffern* a'r Fall:—
 Nawdd Dduw rhag eu digywilyddra diffaith a'u rhyfyg e-
 chryslon a'u gwall cariad Cristianogol!—*Dyna* 'r bobl y fydd
 tan *rith* duwioldeb a zêl (ond nid yn ol gwybodaeth) a thrwy
 eiriau hygoel *chwyddedig*, a chroes-ymgroes resymmiadau, a
 gwâg *ymffrost* Pharisaidd o'u doniau a'u pregethiad a'u goleu-
 ni a'u sancteiddrwydd eu *hunain*, a thrwm-farnu a dyfstru
 pawb arall, thrwy *gam-esponiad* o ddyfnderoedd yr Yfscry-
 thyr lân, a thrwy aneirif *escusion* gorwag a *dichellion* ystryw-
 ddrwg a *chelwyddau* noethion dig'wilydd, — yn aflonyddu a
 dyrfu meddyliau pobl onest fymrl yn erchyll iawn,—gan wneud
 eu *heithaf* (fel y rheini a grybwyllir yn Matt. 23. 15. Jer. 5.
 26, 27.) i wyrddroi pob dyn llyg anwadal a *gwrageddos* diwy-
 bod oddiwrth gymmundeb yr *Eglwys uniawn-gred*, er cryf-
 hau eu plaid eu hunain a thynnu Discyblion ddigon ar eu hôl,
 Actâu 20. 30,—ag yn llenwi'r cwrr *ymma* o Grêd a thro-
 feudd ag anffyddlondeb cywilyddus, a chyfarfodydd anghy-
 freithlon nôs a dydd (aelwir *Conventicles* gan y Gyfraith),
 a chonfeit a blachder ysprydol ag anfoesgarwch, ag ymrafaelion
 dadleugar anghariadus, a cham-hyder rhyfygus ag anfyberwyd,
 a gwarr-galedwch, a llong-ddrylliad o'r Ffydd, ag anghydfod,
 ag anufuddod i'r llywodraeth ddinasfaidd ag Eglwysig, ag afreo-
 laeth ag anrhefn hyll ddi-escus,—ag ar air, a'r pechod tramawr
 anafus o *SCHISM* noeth,—sef yw hynny, *ymrwygiad* o undeb
 ysprydol Gorph Crist, ag *ymwahaniad* oddiwrth Gymmundeb
iachus ei wir *Eglwys Ef*, ag *ymddattodiad* o'r cwlwm *tangne-
 ddef* a'r *Cariad* perffaith, fydd i *uno* a chyd-gyffylltu holl wir
 Gristianogion y byd, Joan 17. 11, 21, 22, 23. Ephef. 4. 2—
 7. Rhuf. 12. 4, 5. 1 Petr 3. 8, ag yn enwedig 1 Cor. 12. 25.
 Pen. 14. 33, 40. Col. 2. 19. MATT. 23. 37, y rhan olaf.—
 A chwedi 'r cwbl, yr holl ddiolch a gâ yr Pen-fwyddogion ag
 amryw Eglwyswyr ganddynt am eu cymmeryd trwy ddeg, a
 pheidio a'u cospi yn ol y *Gyfraith* a'u haeddiant, yw taeru ar-
 nynt ar gelwydd eu bod nhwythau yn tueddu at yr un blaid
 wyrog a throfaus,—pan nad y'nt ond canlyn cyngor yr Apof-
 tol, 2 Tim. 2. 25, 26.

Ag er y *byddei* i ryw un o'r SWYDDOGION, a sy'n yn ei
broffessu ei hunan fyth o'n Cymmundeb NI, droi yn fradwr a
 tharo gida'n Gwrthwynebwyd, gan fintim y *Schism* ymlaen,
 ag *amddiffyn* y Pengrynniaid yn eu drwg,—a hynny *nid* trwy
 unrhyw *Resymmau* cywir, na thrwy roddi llawyn atebion i'm
Cwestiwnau,

Cwestiwnau, ond trwy ryw *herr* goeg-wag ag ail-godi ryw hên Ymofynnion methedig, (a *attekwyd* yn aml ag yn ddigonol er's gwell na *thri-chan'* mlynedd o leiaf, a'i rai digywilydd ynhylich anrhaethol Ddirgeledigaeth y *Drindod* addoladwy, er's pan mae *Crêd* yn *Grêd*,) a thrwy lwytho Awdwr y Llyfran ymma ag eitha' *chwerwder* tafodtrwg *Anfoneddigaid* ag a gwatwor di-achos di-escus,—etto meddaf, pe *bai'r* fath beth yn bôd, ni wnai hynny ond profi *ffalsed* y medr fod,—ai fod ef *naill* ai yn dadleu yn erbyn ei *Gydwybod* ei hun, *neu* ei fod yn dewis *breintiau* daearol o flaen ei bôdd a'i chyingor *hi*, *neu* fod yn gywilydd ganddo gyhoedd-addef y SCHISM a amddiffynnei yn lledradaidd ag yn y dirgel: Pe amgen, efe a droei atti yn llwyr-gwbl, er *gwared* da i'r Eglwys sefydledig oddiwrtho,— yn *enwedig* os byddei i'r cyfryw *Frawd* gau ddadleu gan mwyaf yn *cnw* ag yngeiriau'r PAB, (heb wneud dim rhagor rhwng ein Hymadawiad NI oddiwrth BABYDDIAETH *waedhyd* goel-grefyddol eilun-addolgar, ag Ymneillduad y *Schismaticiaid* hyn oddiwrth Eglwys iawn-gred *Yscthyrol*, *holl-iach* ei Ffydd a'i Hathrawiaeth,—) gan draws-ymrefymmu yn llawer tebyccach i un o'r *Jesuitiaid* ffugiol ystrywddrwg, nag i gywir Swyddog *Protestanaidd*,—ag yn enwedig yn *Siccr*, os byddei i'r cyfryw un, fel *Anghrist* drwg, wadu a gwatwor y *prif bwnge catholic* Sylfaenol o'r Grefydd Gristianogol gan athrawiaeth y *Drindod yn Undod*, (gwêl ei Ysgrifen ef, tu dalen 9, 14; 19, y rhan olaf,*) ag felly chwanegu HERESI gablaidd echryllon at *Schism*; gan waethygu ag anafu a GWENWYNO *Methodism*, tan rith ag *escus* ei llethâu a'i chymorthwyo, a *bradychu* 'r Schismaticiaid ymma megis a *chusan Suddas*:—Ag er mwyn *gallu* hynny yn well, efe a gymmer arno (tu dalen 18) fod cyn garedigced wrthynt, a dadleu hyd yn oed tres adyn o'r eiddynt, sy'n Denant gwradwyddus i *Adail Eglwysig*: Ond yn rhôdd, er dangos peth yn *rhagor* o'i Gariad bradwrus, cymmered ef atto ag iddo ei *hun*, i'w gyflêu mewn tyddyn da o'r eiddo,—ag *yna* ceir gweled a ddieddu ei Yspryd tangneddefus ef y fath goegni a Difenwad ganddo, ag y ga'dd ei Feistres-tir bresennol.—Eithr fe a ddinoethodd y *Brawd* gau ymma *ormod* eusys ar ddichell ag Anghywirdeb ei Galon, cystal a'i lwyr GASINEB i'r *Ffydd* a'r Eglwys Brotestanaidd ag i bob gradd o'i *Gweinidogion* ag i'r *Llyfr Gweddi Gyffredin*, i gael na chrêd na geirda nag ymddiried mwyach gan unrhyw Gristion pwyllog, a fydd am ymdrech ymhlaid y *Ffydd*, yr *hon* a rodded unwaith i'r *Sainct*, Jud. 3, 4:—Wrth hynny, *nis* dichon na nâg na rhagfarn na choegni Gwr o'i fath, ddiddymmu na gwanhâu mymryn ar y llesgaf o'r holl *Resymmau* a'r *Testynau* a arferir gennyf yn y Llyfran hwn,—yn yr hwn ondodid y cawsei ef drymmach cerdydd gennyf yn ol ei *baeddiant*, er siampl i bob coegwr geu-

* N. B. Y mae *gan* Gopiau DIFFYGIOL o'r unrhyw ar *wasgar*.

gred o'r fâth, oni bai ddyfod o'i Yscrifen-waith ef yn rhy ddiweddar i'm llaw, (er y clywsw'n beth o'i *hanes* o'r blaen,) sef *nid* hyd oni ddechreuesid *ail*-argraphu: Er hynny mynnaf draethu peth yn *rhagor* o'm meddwl yn ei gylch, cyn diwedd;—yn y cyfamfer, âf ymlaen am gwaith, mewn *gobaith* na bydd dim o hono yn ofer yn yr Arglwydd.—O'ch o'r llawndra mawr o Fradwriaeth ag Anghyttundeb a Checcreth a Ffalldra a Rhagrith a Digywilyddra &c a ddygodd ag a ddysgodd y *Schismaticiaid* i'r Wlad *ymma*! A rheitied ini yn awr wrth gyngor y Prophwyd rhagddynt! Jer. 9. 4, *Gochelwch bawb ei Gymmydog, ac na choelied neb ei Frawd: Canys pob brawd gan ddisodli a ddisodla, a phob cymmydog a rodia yn dwyllodrus.*—Jer. 9. 2, 3, 5, 6. Esay 30. 9, 12. —Erbyn hynny, Ai nid *da* y geill ein *Mam* ysprydol gan *Eglwys Loegr* achwyn yn dôst ar y Methodistiaid? gan ddywedyd, “*Megais a meithrinais* feibion, *a gwrthryfelasant i'm herbyn*, Esay 1. 2: Ond er amled a blined y cadd hi ei bradychu a'i chystuddio erioed rhwng *Schismaticiaid* a *Phapistiaid*, y mae yn sefyll fyth, er gwaetha'r ddwy-blaid; a thrwy *Dduw* ni's gorchfygir mo'ni byth, Matt. 16. 18. Pen. 28. 20.

Fe gâdd gwrthddadleuon ag escusion gorwag y *Sect newydd* ymma eu hatteb yn ddifai-ddigon drachefn a thrachefn, pe byddid *nës* ag y *tycciei* ymresymmu a phobl benffol confetus o'u bâth,—a fydd a'u gwarr yn haiarn, a'u talcen y *BRES*, ag a wnaethant eu hwynebau yn galettach na chraig, gan lynu mewn Twyll (ag ymgaledu fwyfwy mewn Schism ddrwg) a *gwrthod* dychwelyd, Esay 48. 4. Jer. 5. 3. Pen. 7. 24. Pen. 44. 16, *er maint a ddywedir wrthynt*:—Ond nid oes *dim diben* ar ddadleu ag ymdaeru, 'lle byddo dynion cyndyn gwynebgaled yn rhoi e'u *bryd* a'u bwriad ar hynny, gan *ymroi* beio a gwrthddywedyd a *mynnu* eu fford eu hunain er gwaetha' neb, a *Dewis* gwrandu ar bobl *werin ddi-ddysc* (Ecclus 38. 24, 25, 26) ddi-urddau *ddi-awdurdod* (fydd yn tywallt Ffrydiau o Siarad chwithig anghyslon rhyfygus tan *ddynwared* Pregethu) o flaen y Gweinidogion *cyfreithlon* a osododd deddfau Duw a Dyn yn *Fugeiliaid* ag yn olygwyr arnynt,—y rhai a ddygpwyd i fynu (mewn dysc a dawn, drwy y mawr gôst a thrafferth) o'u mebyd i'r *Offeiriadaeth*, ag a *urddwyd* i'r fwydd gyffegredig gan *Escobion* yr Eglwys, a sy'n cadw lle yr Apostolion yn ôl ynol, ymhôb oes yn ddigyfwng (cyf'ta'l yn *holl* Deyrnasiad y Brenin *Harry* 8, ag unrhyw amfer arall) hyd gorph y dydd hwn: Trwy weinidogaeth pa rai gan hynny y mae enwedigol râd a bendith i'w disgwyl, Matt. 28. 20. 2 Cor. 5. 19, 20. Joan 10. 1–6. Matt. 10. 40. 1 Cor. 4. 1. Ephes. 4. 11, 12,—ag am hynny

hynny ydynt i gael parch a chynhaliaeth wrth e'u gwaith, 1 Theſſal. 5. 12, 13. Gal. 6. 6, 1 Cor. 9. 11, 13, 14; — ag y mae'r gwaith o'u dirmygu (pa faint mwy eu *difenu*, a'u caſhâu a'u melldithio) yn ddirmyg ag yn amharch i *Dduw a Chriſt*, Luc 10. 16. — Gwêl hanes dy ddyled tuag at dy Fugeiliaid Yſpydol neu Weinidogion yr *Eglwys*, yn y llyfr rhagorol a elwir *Holl ddyledſwydd dyn*, o gyfeithiad Mr. *Samuel*, tu dalen 271—275, 'lle y cei hefyd rybuddion da rhag *Schiſmaticiaid*: A Duw a wnel Ffynnu gennyt' roi hyn oll yn ddwys at dy *galon*, fel i'th ddychweler i'r ffordd *wir*, cyn dy wirioni a'th g'ledu gan dwyll Pechod a *Schiſm*, ag ymgynnefino o honot ormod ag Araith ddrwg ag Ymchwydd ryfygus ag ANGHARIADOLDEB,

Ag am yr anhuedd a'r caſineb fydd gan y Methodiſtiaid tuag at y *Llyfr Gweddi Gyffredin*, mor ddireſwm a di-eſcus ydynt! canys y mae'r naill *banner* o hono wedi ei gymmeryd air yn air allan o'r *Yſcrythyr lân*, ag nid oes ynddo gymmaint ag un gair trwyddo yn anghyttunol a'r unrhyw; (na dim yn Ghredo St. *Athanaſius*, mwy na'r ddau Gredo arall, ond a *hên*-ſefyd-lywyd yn yr Eglwys lân gatholic, ag a *brofwyd* yn ddeg ag yn eglur drwy'r *Yſcrythyrau* er y *prif* Amſeroedd, cyſta'l ag yn ddiweddarach gan yr enwog Athrawon *Waterland, Wheatley &c*:—Ag er *caſed* gan bob Gelyn *geu-gred* y Credo *ymma* yn enwedig, etto nid yw *fymryn* gwaeth er hynny, pa faint bynnag *gwell* a theilyngach o'i le yn y *Llyfr Gweddi gyffredin*;) —Ag am y *Gweddïau* oll fydd ynddo, ni cheiſiaf ond barn Ungwr di-bartiaeth, onid ydynt yn llawer amgenach a chymhwysfach i *Gynnulleidfa* Gristianogol, nag a geir gan undyn trwy'r byd i gyd ar ei *dafod-leferydd*: Ag y mae'r llyfr *godidog* hwnnw yn haeddu ein parch a'n cariad ni oll, nid yn unig o herwydd ei *burdeb* a'r *Awdurdod* gyfreithlon, trwy ba un y gorchymmynwyd ef ini,—ond hefyd o ran y cyfanfoddwyd ef gan y Gwyr enwogcaf yn eu hamſer am ddyſc a dawn, y rhai ai ſeliafant ef a'u *gwaed* drwy erlidigaeth y Frenhines *Mary*: Gwêl y llyfr cymraeg a elwir *Prydferthwch Sancteiddrwydd*.

Pwy bynnag o'r *Seet newydd* yma fydd ganddynt feddwl *goneſt* di-ragfarn a bwriad da a natur rywiogaidd, ag heb eu dallu gan gonſeit neu *Opiniwn* a rhyfyg, na'u gwreiddio mewn *Schiſm*, (a gobeithio fod llaweroedd o'r fâth, fydd yn eu *gwi-riondeb* fel Paul cyn ei droedigaeth, yn drygu *Eglwys Criſt*, 1 Tim. 1. 13,—ag fel rhai o'r fawl a groeſhoeliasant ei *Gorph* ef gynt, heb wybod *beth* y maent yn ei wneuthur, Luc 23.

34, na pha mor *erchyll* yw eu rhwyf a'u hynfydrwydd,) gofynnaf iddynt y *cwestiwnau* canlynol:—Ag os rhôn' atebion ystyriol yn eu cylch i'w *cydwybodau* eu hunain, nid wyf yn ammeu nas gwna hynny trwy râs Duw *derfynu* r ymrafael, a'u dattroi at eu *cariad cyntaf* (Datcudd. 2. 4.) fef Eglwys *Loegr*, y bedyddiwyd hwynt yn aelodau o honi.

I. A fedrwch chwi brofi fod *bai* yn y byd ar *Athrawiaeth* yr Eglwys sefydledig?—Ond gan ei bod gwedi ei sylfaenu ar *Air Duw* yn unig, ag nad yw yn gofyn gennych ddim ond y *daioni* bwygilydd,—nid oddiwrthi *hi*, ond yn unig oddiwrth eich *Pechodau* drwg eich *hunain*, yr oeddych i *droi* ag ymneillduo, —yn lle gwneud y fath *ddrwg-fargen* ar les eich *Eneidiau*, a *newid* eich *hên* gamweddu bryntion o Yfmalhâwch a direidi a ffolineb a diosfalwch a'r cyffelyb, am rai *gwaeth* fyth ag *anhaws* o lawer eu gwiliad a'u gwradwyddo a'u trechu,—sef am *Gamhyder* ryfygus neu *Falchder* Ysprydol, a *Ffaldra* i'ch *Créd a'ch Bedydd*, ag *Anghariadoldeb* a *SCHISM* a *CHABLEDD*. — Luc 6. 41, 42.

II. A oeddych chwi, *cyn* neillduo ag ymwahanu oddiwrthi, yn gwneud y *deunydd* goreu o'r goleuni a'r adeiladaeth a oedd i'w *cael* yn ei chymmundeb *hi*, ag yn *cyflawni* r hyn a *wydddech* eusuf o'ch dylêd tuag at *Dduw* a dyn, er *lleied* yscatfydd oedd hynny? neu ar *air*, a oeddych chwi yn gwneud y *goreu* o'r *ben* ffordd union, *cyn* troi at groes-ffrydd ag anwadalu ag ymorawl am lwybr *newydd* i'r nef?—Jer. 6. 16, 17.

III. A fedrwch chwi wadu na's *dichon* dyn fod yn wir-dduwiol a da, trwy gynnorthwyol râs Duw, (ie cyn ddâed a duwioled ag y bo *bosibl* i neb ar y *ddaeiar* fod,—a hynny *heb* na chyingor na chwmini *Pen-grwn* byth) ag felly yn *gadwedig* yn ei chymmundeb *hi*, os *myn*,—beth bynnag a wnelo *eraill*?

IV. Ai nis gall yr athrawon crwydraidd dichellgar fydd gennych yr awr'on, *Fnghyscod* dwfing neu ddau o gynghorion *cywir* a da, wthio ymbell un *drwg* i mewn yn lledradaidd, — a gwneud mwy o *niwed* i'ch *eneidiau* a'r *un* hwnnw nag o lês a'r lleill i *gyd*?

V. A ydych chwi yn *Siwr* (ag a fedrwch chwi *brofi* hynny) nad yw eich Athrawon newydd yn ffarad yn aml ar *amcan*? —sef yn *cam-ddeall*, yn *traws-wyro* ag yn *cam-gyfaddasu* pob llyfr da a d'rawont wrtho, ag yn enwedig yr *Ys crythyr Lân* mewn *llawer* peth,—ag wrth *hynny* yn gwneud anferthol *gam* goleu

goleu a *Gair Duw* ag a'ch *Eneidiau* chwi oll, fydd mor ffôl a rhoi clust a chrêd i'w Hathrawiaeth,—sef nid yn unig oblegyd eu gwall gofyingeiddrwydd a'u consêd a'u *Rhagfarn*, a sy'n dallu'r Enaid,—ond hefyd o *eisieu* dysc a gwybodaeth o natur dull-ymadroddion ag o *amrafael* arwyddocâd yr un geiriau ag o iaith *ddechreuol* y Testament newydd, sef yr iaith *Roeg*,—neu o *eisieu* ystyried ôl a blaen ag *ergyd* y Bennod, a chyftadlu'r naill fan a'r llall, (1 Cor. 2. 13, y rhan olaf,) a deall *cyffondeb* y ffydd,—ag hefyd ymhellach, o *eisieu* dirnad a gwybod PA fannau o'r Testament newydd sy'n enwedigol-berthyn i'r APOSTOLION a'r PRIF Amseroedd yn unig, a *pha* rai i ni ag i holl Gristianogion y Byd yn gyffredinol, tan y Dydd diweddaf,—ag hefyd o *eisieu* ystyried pa anferth *Ragoriaeth* oedd (ag a oedd *raid* fod) rhwng Amgylchiadau a chyflvrau'r *Apostolion*, a'n rhai NI,—gan eu bod *hwy* yn enwedigol Gennadon etholedig i DDATCUDDIO y cwbl o *Ewyllys Duw yn Ghrif* i holl Ddynol-Ryw, (a hymy i fod yn *unig Reol Ffydd a Buchedd* i bob Cristianogion, byth hyd y Diwedd, 2 Tim. 3. 16, 17. Datc. 22. 18, 19,) ag i brofi GWIRIONEDD yr Efengyl trwy WYRTHIAU mawrion di-gyffelyb diwâd,—ag felly i blannu a Sefydlu EGLWYS *Crist* trwy'r Byd i gyd, er gwaetha' ancirif *Rwystrau* blinion o waith *Dyn a Diafol*: Am hynny 'roedd yn rhaid iddynt *Hwy* wrth Ysrydoliaeth *ryfeddol* ddi-gymmar,—ag er y *cyfryw* ddibennion pwysfawroccaf y *cawsant* *hwy* eu cynnysgaeddu a'r fath ddoniau a Nerthoedd *tramaur* o'r Uchelder, Marc 16. 20. Actâu 2. 1—5. Pen. 5. 12, 15. &c;—Eithr am danom NI, (a *phôb* Cristion ymhôb oes, er's pan sefydlwyd y Ffydd a'r Eglwys Gristianogol,) nid ydym ni yn GHRED ond i ddyfsgu a chredu a chyflawni yr hyn a ddatcuddiwyd ag a brofwyd ag a sefydlwyd EUSYS er's oesoedd mawrion, sef yr *Ysctrythyr lân*,—ag am hynny nid rhaid i ni wrth *ddim amgenach* Ysrydoliaeth oddiuchod nag a welnith (trwy ein *cyd-ymegniad* ffyddlon ein hunain) i'r dibennion ymma o Jechydwriaeth;—ie ag *nid y'm* i offio disgwyl *unrhyw* fefur o *Râs*, ond trwy iawn-arferu'r MODDION 'pwyntiedig o'i gael, Matt. 7. 7,—nag i feiddio ymgystadlu a'r Apostolion, (nag i gymhwyso'r Testynau perthynol iddynt *Hwy*, attom ein *hunain*,) mwy nag yr ydym i *demptio Duw* drwy *geisio* gwneud yr un fath *Ryfeddodau* mawrion a Nhwythau, gan y byddei yn Rhyfyg ffeidd-ddrwg i ni wael Bechaduriaid *feddwol* am y fath beth.—Ymhellach fyth, Gwybyddwch fod amryw fannau o'r Bibl yn ddyfnion ag yn anhawdd eu deall, o ran (heblaw amryw Refymmau eraill) eu bod yn *bwrtw at* ancirif hên Arferion a Moesau ag helyntion, Israeliaidd a Chenhedlig,—y rhai nid oes môdd i ddyn eu holrhain allan heb

'Scolheigfod

'Seolheigctod dda, a'r hon *nis* medd eich Athrawon *chwi* mo'm ddim: — A chan y *rhyfygant* er hynny ddysgu eraill *cyn* eu dysgu eu *hunain*, pa sut y mae *môdd* iddynt amgen na gwneud *cam* erchyll a'r GAIR, a fiarad ar *Amcan* drwsigl dywyll gyfeiriornus? 1 Tim. 1. 7.

VI. Ai nid oes achos da i *chwi ammeu* ag *ofni* hynny, pan wyddoch (ag y gwyr y byd hefyd) mai'r pethau *dyfnaf* ag anhawfaf i'w deall fydd *hoffa'* ganddynt eu trin a chymmeryd *ar-nynt* eu hagoryd, gan ruthro i'r pethau ni's gwyddant,—ag yn enwedig os dwys-ystyriwch y geiriau eglur ymma, 2 Petr 3. 16, 17, (a *gwae* *chwi onid* ystyriwch hwynt, er *rhybudd* i'ch eneidiau) “ *Yn y rhai* (sef Epistolau St. Paul) *y mae rhyw bethau ANNAWDD* eu deall, *y rhai y mae'r ANNYSCEDIG* a'r ANWASTAD *yn e'u GWYRDROI* megis y 'Scrythyrau ERAILL i'w DINISTR *e'u hunain*: Chwychw i gan hynny anwylyd, gan WYBOD y pethau hyn o'r blaen, ymgedwch rhag eich arwain ymmaith trwy amryfusedd yr annuwiol, a chwympo o honoch oddiwrth eich siccrwydd eich hunain? — Na ryfedded neb fod cynnifer o'r *Hudolwyr* ymma cyn llawnedd o fiarad *Yscrythyrol*; eithr cofiwch yn hytrach *hylawed* a hyfed y meddrodd *Satan* ei hun, Tâd y celwyddau, *wyrdroi'r Yscrythyr* eirwir, er *ceisio* maglu y bendigedig *Jesu* a'i dynnu i *Bechod*, Luc 4. 3, 9, 10, 11. Gwêl Gal. 1. 7, 8, 9. Deut. 27. 18. Jer. 23. 36, y rhan olaf. 2 Cor, 4. 2. Actâu 13. 10. Pen. 15. 24.

VII. A ddarfu i *chwi* erioed na holi nag ystyried pa mor hyll ag echryslon o bechod yw *SCHISM*? — ei fod yn llwyrwrthwynebu'r ddau bwngc yma o *Gredo* 'r Apostolion, sef *Yr Eglwys lân Catholic*, *Cymmun y Sainct*, —ag yr arwyddocâ eich bod yn *putteinio* oddiwrth *briod* Eglwys *Crist* ar ol eich Dychymmygion eich *hunain*, ag yn *crwydro* allan oi wir GORLAN ef, fel Defaid ar *gyfrgoll*, — a bod ei *ffrwytbau* ef gan *ymrysonau* ag *ymbleidio* cyn benned pechodau a godineb meddwdod a llofruddiaeth,—a bod y neb a fo'n euog o'r naill mor *gnawdol* a chyn *belled* oddiwrth yspryd *Crist* (er amheued gennych hynny) a'r sawl a weithredo'r lleill, Gal. 5. 19, 20, 21. 1 Cor. 3. 3, 4. Judas 19.--- Ag *er* y byddech yn feddiannol o'r holl oleuni a'r sancteiddrwydd a'r Ysprydoliaeth yr *ymhonnwch* eu bod gennych, etto gwnai *un* pechod gwirfodd rhyfygus (megis *Schism*, gwall gostyngeddwrwydd neu farn *anghariadus* a'r cyffelyb) ddiwyno a diddymmu eich daioni a'ch rhinweddau i *gyd*, a dirfawr-beryglu eich eneidiau, Jago 2. 10.

1 Cor.

1 Cor. 13. 1, 2, 3. Pennod 5. 6. 1 Petr. 5. 5. Matt. 7. 22, 23.—Gwêl *Law-lyfr y Llafurwr*, Penn. 13. 23.

VIII. Ai nid yw *synn* edrychiad *gwynebdrist* y Methodistiaid a'u hocheneidiau gwaftadol a'u cri a'u hoernad a'u *bystumiau* gwirionllyd gwallcofus ar *GYHOEDD*, yn enwedig wrth weddio a phregethu, (heblaw eu gwneud nhw eu hunain yn anghynnes iawn, a dwyn *anair* ar y newydd *da* o *lawenydd* mawr a ddygodd *Crist* gidag ef i'r byd, Luc 2. 10,) yn sawrio yn gryf o'r hên Surdoes gan RAGRITH wâg-ogoneddgar, ag yn bethau gwaharddedig wrth *air Duw*, Matt. 6. 1—9, 16, 17, 18, ag yn enwedig Adn. 5, 6, 7, 8. Luc 12. 1?

IX. Ai nid yw eich athrawon chwi yr *un fâth* eu *Siarad* a *Chorah Dathan* ag *Abiram*, (fel y gwelir wrth Num. 16. 3, *Y mae'r holl Gynnulleidfa yn SANCTAIDD* bod un o *bonynt*, ac y *mae'r Arglwydd yn eu mysc*: *Pa ham yr ymgodwch goruwch cynnulleidfa yr Arglwydd?*) ag yn euog o ryw-beth *pur-debyg* i'w pechod gwaeddfawr amdwyol *hwynt*, (dwys ystyriwch y bennod honno i gyd) wrth *ruthro* i'r Offeiriadaeth a threisio swydd yr Eglwyswyr, *heb* na'u gwahodd na'u hanfon na'u *hurddo* gan neb rhyw *Awdurdod* Gyfreithlon, Num. 16. 40?—Canys *er mai dyled Pawb* yw e'u cyngori a'u ceryddu a'u hadeiladu eu gilydd mewn modd *weddus* oftyngedig, *etto siccr* yw nad rhydd i *neb* bregethu nag administrio'r *Sacramentau* na gweini mewn modd awdurdodol neu Offeiriadu yn y *Gynnulleidfa*, ond yn unig y Gweinidogion Cyfreithlon *Urdedig*,---*braint* pa rai yw cynnyg gollyngdod a chymmod i bechaduriaid edifeiriol yn enw Duw a Christ, 2 Cor. 5. 20. 1 Tim. 1. 11, 12. 1 Cor. 3. 5.---Pa fôdd gan hynny y meiddiwch ddirmygu y Gennad *lesgaf* o'r fath *ymma*, a pha beth a *dâl* Gweinidogaeth *neb arall*?---“*Nid yw neb yn cymmeryd yr an- rhydedd hwn iddo ei hun, ond yr hwn a alwyd gan Dduw, megis Aaron*, Hebr. 5. 4. (â gwêl Deutor. 10. 8. 2 Cor. 10. 8. Tit. 1. 5. Eclus 7. 29. Actâu 20. 28; ag yn enwedig 1 Cor. 4. 1.)” *Pa fodd y pregethant, onis danfonir hwynt*, Rhuf. 10. 15? Ai Athrawon PAWB, 1 Cor. 12. 29? “*Gwefusau'r OFFEIRIAD a gadwant wybodaeth, a'r gyfraith a geisiant oi enau EF, o herwydd CENNAD ARGLWYDD y lluoedd yw EFE*, Malachi 2. 7.---Gwêl hanes cospedigaeth y Brenhinoedd *Saul* ag *Uzziab*, am eu rhyfyg yn ymhel a swydd yr Offeiriadaeth, gymmaint ag *unwaith*, 1 Sam. 13. 8---15. 2 Cron. 26. 16---22 :---Ag os yw hynny yn gymmaint pechod yn *Enneiniog* yr Arglwydd, pa faint *mwy* yn siccr yn un o'i *Ddeiliaid llyg* ef!---Crybwyllaf ymma un ystyriaeth

riaeth bwysfawr helaethlawn, unwaith am y cwbl ;---*Na feddy-
lier mai megis amherthynol i ni yr awr'on neu i'r Eglwys
Gristianogol*, yw'r un o'r Testynau a gymmerir gennyf allan
o'r *hên* Deffament : Canys, gan yr oedd yr hyn a ordeiniwyd
ynddo, sef yn Ghyfraith *Moses*, (yr hon oedd yr *unig wir*
Grefydd yn ei *Hamfer*) yn *ddull* neu *Ffigur* o'r hyn a oedd i
fod yn nyddiau 'r *MESSIAH* ag yn amser ei lân *Eglwys* ga-
tholic EF,---*rhaid* wrth hynny, fod tuag at yr *un* fath Gyffe-
lybiaeth a Pherthynas rhwng y *DEML* a'r *EGLWYS*, (sef rhwng
crefydd y *prif* Israeliaid a'n un *ni* Gristianogion,---yr Israel yn
ol yr *Ysryd*,) ag y fydd rhwng *Cyscod* a'r *SYLWEDD* y *per-
thyn* hi iddo,---fel yr eglur welir oddiwrth yr Epistol at yr
Hebræaid o ben bwygilydd ; ag yn enwedig, Pen. 20. 1, 19
---22. Matt. 5. 17. Col. 2. 17. Gal. 3. 24. 1 Tim. 5. 17, 18.

X. Pa well enw na *gau Brophwydi* a haedda eich Athrawon
chwi, nid yn unig am eu gwaith yn bod mor *ddrwgdybus* a
rhodrefgar,---yn ymlusco i deiau *nôs* a dydd, ag yn eu *didoli*
eu hunain, 2 Theff. 3. 11. 2 Tim. 3. 6. Judas 19,---yn gwa-
hardd i bobl arferu enw y *Duw* bendigedig wrth *fendithio* eu
Plant neu alw am *Rad* ar dda neu waith eu Cym'dogion,---
yn cashâu a difenwi'r *Eglwys*,--- a magu anghydfod a drwg-
ewylllys rhwng y Plwyfion a'r Offeiriaid,---ag megis yn canu
Udcorn o flaen eu duwioldeb a'u Pregethau a'u gweithredoedd
crefyddol, Matt. 23. 5. Pen. 6. 1, 2, 5,---yn llithio 'r bobl i
Schism noeth, (trwy fugunad *Damnedigaith* yn eu clustiau, *neu*
eu gwenwyno a *Gweniaeth* ddiffaith, a thrwy *bob* Dyfais a
thaerni ystryw-ddrwg) ag er hynny yn gwrantu 'r sawl a lyno
wrthynt, yn dda a chadwedig,---ie yn troi'r Elusen-*Yscolion*
Cymraeg (a amcanwyd er lles i'r *Eglwys* a'i haelodau cywir)
yn *nythod* Schism,---yn eu mawrhâu a'u derchafu eu *hunain*
(2 Cor. 10. 12, 18.) ag yn trwm-*farnu* eraill,---a'r cyfryw
arwyddion *drwg*,--- ond hefyd am daeru 'n haerllyg fod yr
Ysryd yn *barodol* ganddynt hwy ar bob achos, sef eu bod nhw
yn cael eu hyspyrdoli megis yn yr *un* modd rhyfedd enwedigol
a'r *Apostolion* gynt gan yr *Ysryd Glân*,---ag (o'ch or gabledd!)
mai *efe* yw awdwr eu *traws-feddyliau* pendronus a'u geiriau
gwyrngam hwynt oll,---ag am hynny nad rhaid iddynt hwy wrth
ddynol 'scolheigctod :---Ond gan nad oes ganddynt ddim i'w
ddangos am wirionedd y peth ond eu gair eu *hunain*, ag *nâs*
medrant ei *brofi* drwy *wyrtbiau* a rhyfeddodau gweledig fel y
gwir Brophwydi oll a'r *Apostolion* gynt 2 Cor. 12. 12,---nid
oes modd yn y byd iw cyfrif amgen na *gau Brophwydi celwy-
ddog* : Dyna farn Cristianogion ymhôb oes ynghylch y *cyfryw*,
a'r enw a roir iddynt yw *Enthusiasts* ? Gwêl 2 Theff. 2. 11.
Ezec.

Ezek. 13. 3--10. 2 Tim. 3. 13. DATC. 2. 2, y rhan olaf.
 1 Jo. 4. 1. Jer. 23. 25, 26, 32. Deut. 18. 20, 21, 22.—
 Ag *er* y byddai gan neb o honynt *Dafod Angel* a gwybodaeth
 o'r Dirgelion *oll*, a gallu i Brophwydo a gwneud y Gwyrthiau
 mwyaf,—etto cofiwch y *geill* y cyfryw un fod yn *Gythrael*
 colledig *er* hynny i gyd, *er* cael ei gamgyfrif (fel Simon Ma-
 gus gynt) yn *fawr Allu Duw*, Actau 8. 9, 10, 11. *Matthew*
 7. 22, 23. 2 Theff. 2. 8, 9, 10, 11. 1 Cor. 9. 27. Pen. 13.
 1, 2.—Ymhellach, cofiwch yr hyn a ddywed *Crist* yn Matt.
 23. 27, 28, *Gwae chwi Scrifennyddion a Phariseaid, ra-*
grithwyr ; canys tebyg ydych chwi i FEDDAU wedi eu GWY-
NNU, y rhai sydd yn ymddangos yn dêg ODDIALLAN, ond
oddimewn sydd yn llawn o escyrn y Meirw, a phob Afiendid ;—
ag felly chwithau ydych yn YMDDANGOS i Ddynion yn Gyfi-
awn, ond o FEWN yr ydych yn llawn Rhagrith ag Anwired.
 — A chan y tybir mai *confeit* neu OPINIWN yw'r hyn sy'n
 eich *dallu* a'ch chwyddo fwyaf, deliwch fulw yn rhôdd ar
Ddihar. 26. 12. Rhuf. 12. 16. Esay 5. 20, 21. Pennod 65.
5. Rhuf. 1. 22. Luc 14. 11. 1 Cor. 4. 7. Jo. 5. 44.

XI. Ai nid yw y sawl oll sydd yn dilyn ag yn diarhebu y
gau Athrawon neilltuol hyn, yn eu cefnogi a'u caledu yn eu
 gwaith, (canys pe baent oll yn eu *gadael*, darfyddei am y Schism
 ar unwaith,) ag wrth hynny yn eu gwneud eu hunain yn gy-
 frannogion o'u holl Bechod hwynt, 1 Tim. 5. 22,— yn eu
 rhedeg eu *hunain* i brofedigaeth a magl, ag felly yn *temptio*
Duw,— “ yn pentyrru iddynt athrawon yn ol eu chwantau eu
hunain, gan fod eu clustiau yn merwino, 2 Tim. 4. 3,— yn
euog o bechod Jeroboam yn gwneud GWEHILION y bobl yn
Offeiriad i Bren. 13. 33, 34, ie'r neb a fynno, er y bai tan
Escymmundod,—ag yn eu dangos eu hunain yn ddi-ffydd ag yn
anwadal erchyll, gan y medrodd cyn waeled Twyllwyr (y rhai
nis ymddiriedai neb pwylllog i'w bâth am ei dda byd, chwaethach
am ei grefydd a'i enaid) eu ffoli a'u gwyrddroi oddiwrth
yr Eglwys iawngred ? — Ystyriwch yn rhôdd debygced yn eu
ffordd a'u moddion yw'ch Athrawon newydd i'r gau Feddygon
gwyneb-galed ystrywddrwyg a elwir MOUNTEBANKS,—y rhai
(gan grwydro fel nhwythau o Wlâd i Wlâd,) a ydynt ag adde-
widion chwyddedig a chwedlau haerllug gwenhieithgar a bagad
o Gelwyddau tramawr a wâr fethedig, yn yspeilio y Bobl
werin o'u harian a'u biechyd hefyd yr un amser : —Ond nid
yw'r Gyfraith yn caniatâu dim o'r fath rwyf a rhydd-did i'r
un o'r ddwy-blaidd mwy na'u gilydd : ag ni byddei i na'r naill
ddim siawns na gobaith am GWSMERIAETH, oni bai fod

cynnifer o'r Bobl *gyffredin*, (fel yr ymddengus beunydd ysfy-
waeth yn y dyddiau *hyn*) mor *hoff* ganddynt redeg ar ôl *twyll*
a *chelwyddau*,—rhai *newyddion* yn enwedig,—a bod gormod
achos i ofni y sythiodd arnynt y Farnedigaeth a fygythir yn
2 Theff. 2. 11, sef y danfonwyd iddynt *Amryfusedd cadarn*, *fel*
y credont gelwydd.—Esay 30. 9, 10. Pen. 28. 15, y rhan olaf.
—Deliwch ddyfal fulw ar 2 Tim. 3. 6, 7, 8, 9. Judas 18—21.
Ephes. 4. 14. Rhuf. 16. 17, 18. *Ecclus.* 38. 25, 26. GAL. 3. 1.
1 TIM. 1. 5, 6, 7.

XII. Ai nid digywilydddra noeth, (a'r hyn fydd yn arwain
pobl yn ddi-os i *un* o'r ddau *eithaf* dinistriol yma, sef naill ai
i *ANOBAITH* neu i *GAM-HYDER* ddifraw ryfygus,) yw
i'r Schismaticiaid yma daeru, fod y neb fydd *heb* fod ganddo
yr awr'on ymlaenllaw lawn *Siccrwydd* diamheus *diball* di-am-
mod o'i adgenhedliad a'i iechydwriaeth ei hun, mewn cyflwr
colledig,—a *bod* ganddynt *hwy* y cyfryw *Siccrwydd*,—pan na
offiodd St. *Paul* dd'weud dim o'r fath beth am dano ei hun,
fel y gwelwch wrth 1 Tim. 1. 15, y rhan olaf. Phil. 3. 12,
13, 14; 1 Cor. 9. 27, (o leiaf hyd onid oedd *ar* gael ei fer-
thyru) ag *ni* roes na chennad nag escus i neb *arall* ryfygu
d'weud y fath beth, — gan erchi ini oll “*weithio allan ein*
hiechydwriaeth trwy ofn a dychryn Phil. 2. 12 :—Heblaw
hynny, y mae'r cyfryw *Siccrwydd* yn llwyr-anghyttunol a nat-
ur *ffydd* a *gobaith*, a *gwiliadwri* a *gweddi* Gristianogol,
(Hebr. 11. 6. Rhuf. 8. 24, 25. Pen. 11. 20. Pen. 15. 13.
Marc 13. 37. Col. 4. 12. 1 Cor. 10. 12. Rhuf. 10. 1,) ag a
stat o *Brawf* neu *dreial*, sef a'n cyflwr *milwyrus* yma ar y
ddaeir,—ag felly yn *diddymmu* y *penna'*, onid un, o'r *holl*
Rinweddau a Rhadau Efengylawl.

XIII. A oes pennach pechod nag i ddyn ei gyfrif ei hun yn
gwbl-berffaith *eusus* ag yn llwyr ddi-bechod, Diar. 20. 9 :
1 Joan 1. 8, 10 ? Ag oni ddengus Luc 14. 11. Datc. 3. 17, a
dammeg y Pharisæad a'r Publican yn y Deml (Luc 18. 9—15)
fod *hunan*-gyfiawnhâad a *balchder ysprydol*, ag i bobl gleimio'r
holl oleuni a'r Sancteiddrwydd i'w plaid eu *hunain*, a barnu a
divstyru eraill, *er* mor bechadurus a diwybod y bônt,—yn be-
chodau *atcas* dinistriol i enaid dyn,—ag yn union wrthwyneb
i'r ddwy *brif* rinwedd Gristianogol, sef *Gostyngeiddrwydd* a
Chariad perffaith ? Rhuf. 10. 2, 3; ag hefyd Pennod 12. 10,
16. Phil. 2. 3 : 1 Cor. 13. 4. Matt. 5. 20.

XIV. Beth fy'n darfod i chwi a'r *Adeiladau Eglwysawl*, ag
yn eich gwneud mor ddrwg eich moes a'ch araith tuag attynt ?
Oni

Oni wyddoch chwi eu bod mewn *bri tramawr* ymmhlith Crif-
tianogion erioed, *er* bod eu Deunydd nid amgen na choed a
cherrig &c, fel *pob* Adail o fewn y byd ymma? (gweler hanesion
y *Brif* Eglwys o waith Mr. *Bingham*, a *Drych y prif Oesoedd*
o waith Mr. Th. Evans, Rhan 2. Pen. viii, yr ail Argra-
phiad; ag hefyd o du dalen 284 hyd y diwedd.) Ai nid oes
parch yn *ddyledus* iddynt er mwyn yr Arglwydd *Dduw* a'i piaŵ,
ag sy'n cael ei foli a'i addoli ar gyhoedd ynddynt, Levit. 19.
30. Pf. 29. 9, y rhan *olaf*? Ag onid y'nt o leiaf yn llawer-
addasach lleoed i Gristianogion gyd-ymgynnull ynddynt er di-
bennion *Crefydd*, na'ch *teiau* chwi neu '*scubor* neu fol clawdd?
Dymma'r rheswm a rydd Arglwydd y lluoedd am *gofpi'r* Israe-
liaid gynt, Haggai 1. 9, y rhan *olaf*, *Am y ty mau Fi*, yr *hwn* sydd
yn *anghyfannedd*, a *chwithau* yn *rhedeg bawb i'w dy ei HUN*:
Dymma fel y gofyn St. *Paul* 1 Cor. 11. 22, "*Ai dirmygu* yr
ydych chwi EGLWYS Dduw?—A siccr yw y deallir wrth
y gair *Eglwys* yn y Testament newydd, nid yn unig y *Gyn-
nulleidfa* Gristianogol, (y sydd ganddi yr arwyddion *byn* e'i bod
hi yn Rhan gywir o'r Eglwys *lân Catholic*, sef *pŵr Bregethiad*
Gair Duw, ynghyd a *dyledus administriad* y *Sacramentau trwy*
wir Weinidogion URDDOL; Actâu 2. 41, 42. Rhuf. 10. 15.
&c,) eithr hefyd yr *Adeiladau cyffsegredig* i'r cyfryw ymgynnull
ynddynt ar achosion crefyddol; fel yr eglurwelir wrth 1 Cor.
14. 33, 34, 35. Pennod 11. 18, 22.—Yn awr ystyriwch Pf.
26. 8. Pf. 84. 1, 10. Pf. 122. 1; a *chywilyddiwech* (os ydych
etto heb *lwyr-golli* eich cywilydd,) wrth ganfod mor *erchyll* y
dirywiafoch oddiwrth battrwm y Gwr yn ôl calon *Duw*!

XV. Pâ beth yw dy dyb di o Grefydd a chyflwr dy Rieni
a'th *Hynafaid* Protestanaidd gynt? A feiddi ddywedyd mai
deillion a *cholledig* oeddynt oll, ag nas medrei *neb* iawn-agoryd
y *Gair*, na *deall* yr yscrythyr *lân*, na dyfod o hyd i'r *wir* Gre-
fydd er iechyd i'r enaid, tan y dydd arall pan dorrodd y *sect*
newydd yma allan, ag y daeth Gwyr y '*Scubor*, sef Athrawon
dieithrol crwydraidd di-ddysc i'n plith,— y rhai (er *maint* eu
brol ffol a'u dadwrdd ryfygus) ni's datcuddiafant ddim *newydd*
ini, ond yn unig mai nhw eu *hunain* yw'r bobl fwya' eu con-
seit a'u rhyfyg a'u gwarr-galedrwydd ar a welsom erioed?—
Duw a warchâo dy enaid rhag y fath dyb anghariadus a barn
ehud goeg-falch ryfygus.—*Ai oddiwrthych CHWI* yr aeth *Gair*
Duw allan? neu ai attoch *Chwi* yn UNIG y DAETH ef, 1 Cor.
14. 36?—Jo. 10. 1, 2, 3, 4, 5.

XVI. Dyro dy law ar dy *galon*, a gofyn iddi, ai nid rhyw
ysfa ddrwg neu ferw ffol, a manyldra gwaharddedig, a chwant
C 2 blyfig

blyfig i glywed *newydd-beth*, neu ddiffyg ffydd, a gwall-ymgroes, neu *'piniwn* coegfalch confetus, neu chwant clôd neu fanteision bydol, neu gwmniaeth a *thaerni* dichellwyr hudolaid, neu feddwl anwadal dau-ddyblyg, neu ryw ymrafael a'r Gweinidog Plwyfol, neu achos a bwriad gwyrgam o'r *fath*, a'th hudodd di i droi ar y cyntaf oddiwrth yr *Eglwys*, yn fwy na dim arall? — Ag ai nid *cyndynrwydd* escymmun, ag ofn edliwiaeth ag anair dynol, yw'r peth mwyaf sy'n dy rwystro rhag troi yn dy *ôl*,—er y gwelaist, ag y clywaist ondodid *ganwaith*, er pan ddechreuaiſt ymgyfeillachu a'r *Pennau Crynnion*, ddigon i beri iti ffino a *disfasu* arnynt?

XVII. Ai nid *Ffalsdra* brwnt cywilyddas yw i ddyn fod yn *ddau-wynebog*, gan gloffi rhwng dau feddwl, sef *rhwng* yr Eglwys a'r Schismaticiaid, a'i *rannu* ei hun rhyngddynt, a chychu attynt megis bob yn *ail*?—Canys nis dichon y cyfryw un fod yn *gywir* i'r un o'r ddwy-blaid, mwy na gwas i *ddau* feistr neu wraig a fai ganddi *ddau* o wyr ar unwaith? Matt. 6. 24. Jago 1. 8: 1 Brenh. 18. 21:—Ai nid yw y cyfryw *Frodyr gau* fel neidr mewn *mynwes*, sef yn llawer enbydtach na *Gelynion noeth*, Ps. 55. 12, 13, 14?—Ai nid yw dyn dau-ddyblyg ei feddwl yn debyg i'r gwr LLYGADTR'WS, sy'n edrych *un ffordd*, ag yn canfed ffordd *arall*?—Ag onid oes achos da i feddwl fod *rhai* o'r cyfryw, wrth hir-ymladd a dau feddwl, wedi *dottio* o'r diwedd a *rhwystro*, fel na's gwyddant o *ba* Broffes y maent, na pha *beth* i feddwl o honynt eu *hunain*;—yr hyn sydd debygol i'w llenwi yn y man a meddy liau *duon* dyrys *gwan*-obeithiol?

XVIII. Ai nid yw dy waith yn dy wneud dy hun yn euog o'r *pechod* dirfawr o SCHISM tan *escus* myned yn *well* dyn, yn debyg i ynfyrwydd y rhai a ddywedant, "*Gwnawn ddrwg fel y delo daioni*, y rhai y mae eu *damnedigaeth* yn gyfiawn, Rhuf. 3. 8.—Matt. 23. 24?—A phwy o ddyn dealltwrus ystyriol a fedr lai na rhyfeddu a *synnu* wrth weled CYMHEN-DOD y Methodistiaid yn *hidlo* gwybedyn, ag er hynny yn *llyng-cu Camel*, heb na thagfa na chynnwrf yn y byd? megis y gwelir yn ddigonol wrth yr *un* Siaml ymma,—er y cymmerant arnynt ruse a *thramgwyddo* wrth yr ychydig Seremoniau gweddus diniwed a fêdd yr *Eglwys* iawn-gred Sefydlog, etto er *tynered* eu Cydwybod ar olwg, medrant ddygammmod o'r go-reu a phob ystumiau-hyllion a drygddyſg o'r eiddo e'u SCHISM eu *hunain*:—pa sawl tô, pa sawl plyg a roes *'piniwn* rhagrithgar ymma ar wyneb y Gwirionedd! — *Felly y mae ffordd Merch*

Merch ODINEBUS; bi a fwyty, ac a fych ei safn, ac a ddywed, ni wneuthum i Anwiredd, Dihar. 30. 20.

XIX. Ai nid rhyw gymmysc anrhefnus a lloffiad brwnt o gyfeiliornad y Crynwyr neu Gwaceraid a Phreſbyteriaid ag Antinomians ag amryw *hên* Schifmatciaid o'u bathau, yw'r feſt newydd yma, ſef un y Methodiſtiaid,— gan debygu *ryw-faint* ondodid i bob un o'honynt, ie ag i Babyddiaeth ei hun; ond *leiaf* (debygw'n) i'r Preſbyteriaid, er mai *dyna'r* Enw a broffeffir ganddynt weithiau, yn ol y *clwyaf*: Ond y mae *rhyw lîn* a threfn ar y *rheini* yn eu diſgyblaeth a'u Hathrawiaeth a'u cymmanfaodd crefyddol,---eithr ai nid megis ERTHYL neu fath ar ANGHENFIL hyll afluniaid, (heb na rhôl na rheſwm) a eſcorwyd arno ag a faethwyd gan y *Bendro*, yw METHODISM? —I Cor. 14. 33, 40. I Petr 2. 16,

XX. Ai nid yw geiriau ein Jachawdwr yn galw *Ty Dduw* yn *Dy Gweddi* Matt. 21. 13, yn ein dyſcu'n ddigonol, nad yw *pregethu* (er dâed a rheitied y bo) o *debyg* cymmaint pwys a *duwioldeb* Eglwyſig?—Ag heblaw hynny, oni ddengus *aml brawf erioed* (ag yn enwedig helyntion y Deyrnas yma o gylch *can* mlynedd i'r awr'on, pan oedd hi yn *berwi* o Schifmau ag Opiniwnau *ffeilſion* a Drygddysg a phleidiau aneirif,—ſef pan oedd yr *hên Bengrynniaid*, tan RITH Duwioldeb a mwysfwy Adeiladaeth, yn llunio pob math ar Grefyddau *newyddion* wrth eu Pleſer, a chwedi amdwyo ein Brenin a'n Hynafiaid ni a'r Llywodraeth mewn *Gwlâd* ag *Eglwys*: Barn. 21. 25: —ag fe dd'wedir ymhellach, mai nid anarferol yn y dyddiau *hynny* fyddai cael Juſtus o Heddwch yn *pregethu* ag yn *priodi* pobl: Os felly, nid rhyfedd fod *Rhyw-un* eiddigeddus cyn ddigced fod *Eraill* mewn meddiant o'r cyfryw Swyddau gynt a chwedi, ag yn debygol i *barhâu* felly, er ei waetha' ef; gwêl du dalen 9 &c. —I ddychwelyd; y pryd *hynny* meddaf, y gwelwyd ag y profwyd yn helaeth,) mai trwy *Bregethau* gau dichellgar yr ydys yn *gwyrddoi'r* byd, ag yn gwneud mwya' o *ddrwg*?—A choſia ymhellach, mai *cymmwynasgarwch a gwneud elufen a daioni i barwb*, yw'r dyledſwyddau *rheitiaf* yn y byd; gan mai wrthynt *hwy* i'n bernir yn y dydd ofnadwy, Matt. 25. 31—46. Gal. 6. 9. Heb. 13. 16;—Y *nhw* a wna ini debygu fwy a' i *Dduw a Chriſt*, Matt. 5. 44, 45. Joan 4. 34. Pen. 13. 34; —Ag hebddynt nis gwna darllen a gweddio ag ymwrthod a'r drwg (er dâed yw hynny) mo'nom *byth* yn gadwedig yn ol ammodau'r Eſengyl, Matt. 7. 21, 22, 23. Jago 1. 22—27. Pen. 2. 24, 26. Eſay 58. 5—11. Joan 13. 17. —Eithr *puw* a glywodd ſôn fod y *Pengrynniaid* (gida'u holl *rith* duwioldeb)

yn rhagori ar bobl eraill mewn cymmwynafgarwch, elufeni cyffredinol a daioni *gweithredol*? Matt. 23. 23, y rhan olaf. Luc 10. 37. Tit. 3. 8. Jaco 1. 27.

XXI. Yn ddiweddaf, ai nid oes gormod achos i feddwl fod y *Methodistiaid* o nifer y *Gau* Brophwydi a'r Twyllwyr a'r *Bleiddiaid* yngwiscoedd Defaid, y rhai y mae *Crist* a'i Apostolion yn ein rhybuddio cyn amled (ag yn ein rhoi tan cin Siars) i'w *gochel*, a *gwiliad* rhag e'u hudoliaeth a'u dichellion a'u hanwadalwch drwg?—A chan fod y cyfryw *Hudolwyr* mor gywraint a hylaw ar eu *trât*, ag y twyllent pe byddei bosibl, ie'r *Etholedigion* Matt. 24. 24,—digon bychan ini fod cyn *galled* a *Seirph* eu hunain, cystal ag mor ddiniwed a cholommennod, Matt. 10. 16,—a ninneu fel hyn gwedi ein *hamgylchu* o bobtu a maglau a dichell a phrofedigaethau, gan fod ym *mberyglon* gan ein *Cenedl* ein hunain, ym *mberyglon* ym *mblith* Brodyr gau, 2 Cor. 11. 26. *Jeremi* 5. 26,—y rhai, ysywaeth iddynt *bwy*, fy' yn rhoi tramgwydd a rhwystr erchyll ar ffordd pob GWAN Grifftion yn y Cwrr ymma o Gred; Matt. 18. 6. 1 Cor. 8. 12. Rhuf. 14. 13.—Nid rhyfedd yn wir *ddyfod* o Dwyllwyr a Rhwystrau; ie gan y rhag-fynegodd *Crist* y deuent, Matt. 18. 7, 'roedd yn rhaid i hynny fod: Eithr rhyfedd yn wir ydyw, (ar ôl yr *holl* Rybuddion dwys a roed ganddo Ef ei *hun* a'i Apostolion a'i Weinidogion Eglwysig o amser i amser rhagddynt, hyd gorph y dydd hwn,) i Gynnifer *gymmeryd* eu twyllo a'u hyglyfaethu ganddynt er hynny i gyd, a rhedeg a'u llygaid yn agored i'r FAGL:—Ond fe wêl y Byd mai ei bai nhw eu *hunain* ydyw,—ag am hynny dydded eu gwaed ar eu Pennau eu hunain, Ezec. 3. 19. Pen. 33. 4, 7, 8, 9. Dihar. 29. 1. Dal ddyfal fulw ar Matt. 7. 15. Judas 18. 19, 20, 21; ag hefyd 8, 9, 10. 1 Tim 4. 1, 2: 2 Tim. 3. 1, 5, 6, 7, 9. Titus 1. 10, 11: Marc 13. 21, 22. 2 Petr 3. 3, 17. Coloff. 2. 4, 18, 23. Ephes. 4. 14. 1 *Joan* 4. 1. 2 Petr 2. 2, 3. Actâu 20. 29, 30, 31. &c.

Ni soniais am gant o bethau *gwradwyddus* a dd'wedir arnoch, gan obeithio nad gwir mo'nynt;—ond dywedais a phrofaais *ddigon* allan o *air Duw*, (yr hwn yw UNIG AIR Y BYWYD, yn ol ein crêd a'n cyffes ni *oll*) i ostegu a pheri cywilydd duwiol i bob dyn *ystyriol* yn eich plith,—ag a allaf bellach gymhwyso geiriau *Crist* attoch chwi y Schismaticiaid, Joan 5, 39, (45,) “ *Chwiliwch y 'Scrythyrau, canys ynddynt* “ *bwy yr ydych yn MEDDWL cael bywyd tragywyddol*,—ag wele eu bod hwynt yn eich cyhuddo ag yn tyftiolaethu i'ch *erbyn*. Eſay 8. 20. Matt. 22. 29.

Ag er *dæd* tyb a fo gan *rai* ondodid o'r ffordd *newydd* yma wedi'r cwbl, etto cofiant yr hyn a ddywed Salomon ddoeth, Dihar. 14. 12, "*Y mae ffordd fydd uniawn yngolwg dyn, ond ei diwedd hi yw ffyrdd* Angeu:—Ystyriwch (attolwg i chwi) *bawfed* yw eich twyllo trwy aneirif ddichellion dyn a diafol, ag mai *gau* Brophwydi 'strywddrwyg yw'r mwya' hynod o bawb erioed am y gweddiau hwyaf, Marc 12. 40. Matt. 6. 7, a'r ymddangosiad duwiolaf *oddiallan*, Matt. 23. 25—29, a'r geiriau *tegcaf* gwaftadtaf, Col. 2. 4. Rhuf. 16. 18, a'r pregethiad chwyddedigcaf, Matt. 23. 4, 24. Judas 16, y rhan olaf, (*oni* bai hynny o *Abwyd i guddio'r bach*, ni byddei bosibl iddynt ddal cynnifer ag ef;)—ond er tebygced y byddei e'u hedrychiad i Angelion y *Goleuni*, etto er hyn i gyd, nid ydynt hwy ddim amgen na *Thwyllwyr* drwg,—fel y gwelwch wrth 2 Cor. 11. 13, 14, 15, "*Y cyfryw gau Apostolion fydd weithwyr twyll, odrus, wedi ymrithio yn Apostolion i Grist; ag nid rhyfedd, canys y mae Satan yntef yn ymrithio yn Angel y Goleuni; Gan hynny nid mawr yw er ymrithio ei weinidogion ef fel Gweinidogion cyfiawnder, y rhai y bydd eu diwedd yn ol eu gweithredoedd.*—Matt. 23. 13, 14, 15.

Nid wyf mewn gwirionedd yn chwennych i'r Schismaticiaid na cham nag amharch na niwed yn y byd, ond y gwir les a daioni, ag ynhynta' man eu *Dychweliad*;—am hynny na farnant mo'nwyf am eu galw yn *Fethodistiaid* ag yn *Bennau Crynnion* (rhag iddynt wrth hynny, eu condemnio eu *bunain*, Rhuf. 2. 1, 2, 3, a nhwythau mor *hynod* er ystalm am farnu a *difenwi*;) canys yn wir nis gwn i ddim enw pennodol arall yr *Adwadenir* hwynt wrtho: Ag nid o ran dim arall ond y gwir *angenrhaid* ag er cariad ar eu heneidiau cyfeiliornus, yr wyf yn traethu y *caswir* iachus wrthynt, ag yn eu ceryddu mor *llym*, yn oll cyngor St. Paul, Titus 1. 13. Pennod 2. 15: i Theff. 5. 14, y rhan gyntaf. i Tim. 5. 20. 2 Cor. 13. 10.—Ond gan iddynt *eufus* dalu imi Gâs a geiriau caledion a DIFENWAD am hyn o waith cymmwynasgar, (sef am y *Llyfran* ymma,—Dihar. 9. 8,) cymmerant hyn o Gariad yn rhagor gennyf am eu poen, *Duw o'i drugaredd a fo'n maddeu iddynt, ag a wellhâo ar eu Haraith, ag a'u dygco i iawn Synnied ebrwyddol o'u Hynfydrwydd a'u perigl a'u drwg-haeddiant.*—Gwn yn dda na's dichon eu mileindra na'u melldithion pechadurus wneud i mi ddim niwed byth,—ie y maent yn rhoi imi achos *gorfoleddu* fy môd yn dwyn coegni ag *Anair* er mwyn anwyl EGLWYS CRIST.—Na ddisgwylent gennyf rhagllaw

rhagllaw ddim Atteb i'w gwrth-refymmau traws-wyrog a'u gwag Ysgrifenniadau yn erbyn y *Llyfran ymma*,—yr hwn (yn lle ceccru ag ymdaeru yn ei gylch) yr wyf yn ei adael at *Farn* a *Chydwybod* pob CYMRO goneft di-ragfarn, a edwyn ffordd a moddion y *Schismaticiaid* ymma, (gan ofyn iddo, onid gwir a ddywedais yn eu cylch? ag oni phrofais fy holl Achwynion arnynt yn ddifai ddigon?) ag yn taer-ddeifyf ar bob cyfryw Ddyn (er cael o hono *lawn* Ysprysrwydd digonol ynghylch yr hyn a draethir ymma gennyf) fod iddo, fel Pobl *Beræa* gynt, *chwilio beunydd* yr Yscrythyrau, i gael gweled a ydyw y pethau hyn FELLY, Actâu 17. 11.--- 2 Cor. 2. 17. Pen. 4. 1, 2:—Ni ddarfu imi gymmell arnoch, na chymmaint a chynnyg i chwi ymma unrhyw ddeongliad o'r Testynau a grybwyllwyd gennyf, (er y gallaswn hynny yn dëg wrth fy Swydd;) —eithr ymatteliais, fel na cheid dim *escus* i ddywedyd nag i ammeu y gwneis gam a nhw nag a'r darlennnydd, neu ddarfod imi draws-wyro'r un o honynt at fy meddwl a'm pwrpas fy hun :

Ag yn hynny, debygei ddyn, y rhyngais fôdd y Gwr *geu-gred* am unwaith : (cewch fy *rheswm* yn y man am ei ail-grybwyll ef;—ag un achos pa ham yr arferir llythyrennau *manach* yn hyn o fan, yw, am na haeddeu EF dreulio ond lleia' fyth y gellir o bapur a chôst oi achos;—ag heblaw hynny, y mae'r gwr ymma a chanddo ryw *gasneb* ondodid i lythyrennau *breifion* neu rai mawrion, fel yr edrych wrth ei gam-ddeongliad goeglyd or gair, MEDDWL, tu dalen 17 &c:.)—Nid yw Ef am i neb roi byder ar ddeongliad undyn o'r Yscrythyrau yn y pethau hynny a berthynant i Jechydwrïaeth, er mor ddyfgedig y byddei (tu dalen 7 o'i Ysgrifen,—ond ar ei un EF, debygwn,) ag yn ddilynol, nis mynnei ef fod Deonglwyr o gwbl : Eithr os felly, i ba bwrpas yn rhôdd y mae'r *Methodistiaid* diddysg yn ymddyrysu wrth y gwaith ymma, pan nas medrant ddim oddiwrtho?—Ond digwyddodd iddo yntef ei bun, er called Ymrefymmwr y mynnei fod, brisio mor dwrstan a phrosi reitied i Gred wrth iawn Athrawon urddol dyfgedig, i ddeongl ag ymddiffyn yr Yscrythyr lân a'r *gwir* Ffydd *Catholic*,—sef wrth ei *Hæresi* ef yn gwadu y *pennaf* o'i Hegwyddorion, ag wrth ei *Ymosyn* (tu dalen 9, —yn union ar ol iddo draethu anwiredd digydwybod,) *Pa le*, medd ef, y mae y lle bwnnw yn y 'Scripthyr sy'n dywedyd, fod UN YN DRI neu DRI YN UN? (ag ir un pwrpas tu dalen 14;)—Edryched i Joan 5. 7;—ag onid yw o'r rywogaeth a grybwyllir Matt. 13. 14, 15, cymmered y *cywilydd* dyledus iddo am ei GOEG DDIFINYDDIAETH a'i Haerllugrwydd ai Anghrediniaeth,—a chyfaddefed mai *barddach* iddo lynu wrth ei Swydd o *Farnu*

Farnu a deongl yn ôl cyfraith y *Tir*, na bod yn *cam-brêgeth* a gwrthddadl eu *Cyfraith Dduw*.—Ag er rhwydded y cynnyg ef ini air o *Gyn-gor* (fel Swyddog *mawyn*, a fai'n dirfawr-garu'r *Eglwys*) ynghylch *cospi*'r Methodistiaid yn ôl cyfraith y *Tir*, (gwêl du dalen 15, 17, o'i Ysgrifen;) etto pe *ceisid* hynny, pan fai *mawya*' achos yn gofyn, (sef am eu drygwaith yn cynnal *conventicles* neu gyfarfodydd anghyfreithlon, ag am eu *cabl*-eiriau a'u drwgabsen, a'r cyffelyb feiau ceryddus,) mae'n enbyd mai *cynta*' gwr fyddai ef ei *bun* i grochlefain y gair *ERLEDIGAETH*, gan na's gwna fawr lai *eusuf*,—ag ni's gwiw ganddo unwaith gosio ddâd yr haddeu *Ef* yn anad Pengrwn yn y byd, ddwyn ei *BENYD* drwy'r cywilydd, am ei ddiweddar Ysgrifen ystrywddrwy fradwraidd, (ag yntef yn y swydd y *mae*;) er siampl i *bob* coeg-ddyn geu-gred, yn *fonbeddig* a gwreng, ag er mawl i'r *ogoned lân fendigaid DRINDOD*.—*Nid* rhyfedd yn wir fod y *cyfryw* wr mor chwerw wrth Weinidogion Duw, (ie wrth yr enwog *DADAU* Eglwysawl, cysta'l a'r Offeiriadau presennol,—gwêl du dalen 13. 18,) ag na's mynn gymmaint a *gobeithio* chwaethach coelio 'r *goreu* am danynt, ie yn y pethau a fai dywyll, (tu dalen 18 &c.—*Dyna* i chwi *Farnwr*! ond nid rhyfedd mo hyn, meddaf,) pan fedr y gwr, o rith-awydd i diheuro eu *cerynt* gan y Schismaticiaid, amddiffyn *Corab Datban* ag *Abiram*,—gan ynfyd-daeru *fod* achos iddynt *duchan ym marn pob dyn anbueddol*, tu dalen 12, er *gwaetha*' Gair a Barn *Duw* i'w herbyn, Num 16. 23—34; 38, 40:—A chan fod Gair yr *Arglwydd* gymmaint yngwrthwyneb i'w farn wyrgam ai air geu-gred *EF*, y mae yntef (tu dalen 10, y rhan *olaf*) yn gosod y fwyall megis ar ei wreiddyn,—sef yn rhoi *cais* egniol ar ei wanhâu a'i ddirymmu, (fel na byddai na sylfaen *Ffydd* na *gobaith* gennym mwyach) drwy *fawrw* (ar amcan ffol gelwyddog) mai gan y *Pâb* y mae'r *prif* lyfrau Yscrythyrol ynghadw, ag mai oddiwrtho *EF* yn unig y cawsom Ni gopiau, a'r rheini yn rhai *llygredig*,—ie a thaeru *nad* possibl ini brofi *fod* yr Yscrythyr yr *ym ni berchennogol o honi wedi ei chysieithu* (pa'm na ddywedasei hefyd, na'i *cbopio*?) yn bur ag yn *onest* allan o'r *Prif Lyfrau* a 'scrifennodd yr *Apostolion*:—Ond er cywilydd i'w wyneb ef, ag er cyllur i'n he-neidiau ni oll a mawl i *Dduw*, y mae ini eitha siccrwydd a megis *cwmwyl o Dystion* mai'r *wir Yscrythyr lân* a'r *iarwn lyfrau Apostolaid* sy' gennym *ni* hyd yr *awr'on*,—pe bai ond digyfwng a chyttun Gyffess a Thystiolaeth *CRED* i gyd yn unair am y peth o amfer i amfer, o oes i oes, hyd gorph y dydd hwn: (Gweler trydydd *Lythyr* bugeiliaidd yr *Elcôb Gibson*, tu dalen 304—311; a *Hanes y Ffydd Gristianogol*, o waith Mr. C. Edwards, Pen. 20. 21:—Ag yspys yw ymhellach, mai'r un un yw'r *Bibl groeg* a argrephir yn *kbusain* a'n hun ninneu, er mor wrthwynebol gan mwyaf yw'r *Crefyddau* sy' yno ag ymma :) Ag am y *Cysieithiad* sy' gennym o'r unrhyw yn yr iaith *gyffredin*, y mae gennym air a barn Cristianogion *dyscedig uniawn gred*, (llawer *amgenach* Gwyr nag *EF* na'i *Bâb* ychwaith,) er ystalm o'i *du*, ei fod yn gywir ag yn dda *ragorol*, er bod

gwybodaeth o'r iaith *dddechrenol* yn llefol iawn *fyth* i *Ddysgawdwyr*, tuag at gyrraedd eitha' yspyfrydd helaeth-lawn o'r *Gwirionedd*. — Ac er maint yw *rhith* zêl y Gwr ymma, tu dalen 7, (sy'n ymofod yn *Bennaeth Schism a Hæresi* hefyd ar *unwaith*,) am roi i BOB Crif-tion (pa'r un bynnag y b'o af medru llythyren ar lyfr, ai peidio) *feddiant* o'r Yscrethyrau, etto nid oes *dim* hanes y rhoes EF un *geiniog* gôch tuag at y *pymtheng mil o Fiblau Cymraeg* a barottoir, trwy well na 3000 *l.* o gôst, gan *Aelodau Eglwys Loegr*, er TRA-MAWR Elufen ysprydol i'n *Cyd-wladwyr*: Ag oni ymddengus oddiymma, mai er hoffed ganddo yr Yscrethyr ar *wynneb*, fod yn llawer haws ganddo hepcor iddi ychydig *eiriau* tég ag ymbell gam-ddeongliad drwsgl, na dim o'i ARIAN, yn gymmorth cyfamserol? — Nid anghymwys ondodid, cyn cymmeryd fy nghennad ar Gwr ymma, fydd erchi ar y Darllennydd ddal fulw y modd y mae ef yn rhoi math ar gelwydd iddo ei *bun*, cyfsta'l ag i Bobl *eraill*, — sef drwy'r *anghyttundeb* (debygwn i,) y fydd rhwng ei eiriau ef ynghylch yr Yscrethyr lan, tu dalen 10 a 17 &c. — ag ynghylch ein Hymadawiad *ni* oddiwrth Babyddiaeth, tu dalen 11 y rhan olaf, a'r hyn a d'wed ef, yn enw ei anwyb BAB, agos ymbob man *arall*, — ac ynghylch yr *Adail Eglwysig*, tu dalen 6, 14; 17; yr hon a eilw ef y *lle SANCTAIDD* yn y naill fan, ar ôl iddo ei chyfrif ddim amgen na *chyffredin* yn y ddeu-fan arall, &c. — Gobeithio na's gwnaed ymma ddim cam a'r Gwr, nag mewn perthynas i'w F E D D W L ef nag i *Synnied* ei Yscrefen, na chymmaint ag i *rifedi* 'r Dalennau: Ond os tybia neb *amgen*, darlenned ei law-waith ef yn ystyriol drosodd, ag yna y gwêl na achwynais arno yn *ddi-achos* ag na argyoeddais mo'no ond o'r hyn a gynhwysir yn ei Yscrefen ef ei hun, *neu* a ellir ei gasglu a'i brofi arno oddiwrthi, trwy ddilyniad dëg ddi-gymmell. — Cyfrifais mai gwaith llefol anhepcor oedd dat-cuddio Dyfnderoedd Satan, a dinoethi *gworthuni* y tramawr bechodau anafus gan SCHISM a HÆRESI yn enwedig, — a'u gwradwyddo yn y modd *doflym* ymma ger bron y *byd*, er mwyn llethu'r wiberod yn y cibin, trwy y nefol râd, — ag er dwys rybydd i *bob* Enaid grasfol lwyr-ymgadw a *gwiliad* rhagddynt o hyn allan: Dyna fy *mwriad* yn hyn, — a dyna'r RHESWM a'm rhoes ar waith; ag am hynny 'rwy'n hyderu y cymmer *pob* Darllennydd goneft hynaws di-ragfarn fyfi a'm llafur yn *escusodol*: — Yn awr âf ymlaen a'm hargyoeddiad o'r bobl aflawen SEGURLLYD gan y Methodistiaid yn gyffredinol, fel *cynt*.

Ni's gwiw iddynt edliw i ni fod bucheddau cynnifer o wyr llyg a llen yn ein plith, yn ddifraw ag yn ddrwg; canys er *gwiried* y bo hynny yfywaeth, etto y mae ein *Cresydd* yn *bur-lan* ddilwgr, ag Athrawiaeth ein *Heglwys* yn gwbl-iachus fyth, er iechyd i *bob* enaid o'i Chymmundeb a ymgais o *ddifrif* a moddion *Grâs* ag ammodau *iechydwrïaeth*: — A chan mai yn unig trwy air a grâs *Duw*, a'i effeithiol fendith ar ei ordin-hadau

hadau ei *hun* (a arferer drwy *ffydd*) ag ar y *Weinidogaeth* gyfreithlon (sef *Gweinidogaeth* y *Cymmod*, a ymddiriedwyd i'r *Eglwyswyr urddedig*, 2 Cor. 5. 18, 19, 20. 2 Tim. 2. 2, 15. Pen. 3. 14,) a thrwy *barhâu* ynghymmundeb yr *Eglwys* uniawn-gred, y mae i'r *gwir* *Gristion* ddisgwyl *iawn* adeiladaeth ag *Iechyd*wriaeth a diddanwch er mwyn *Crist*, --- ag *nid* mewn dim ffordd arall, (fel y profais eufus)---nid wyt i offio ymadael ag *Eglwys Loegr*, tros farw erddi,---nid anhaws i ti brifio yn dda a chadwedig, *er cynddrwg y bo eraill*.

Mewn perthynas i'th wrthddywedriad o achos pechodau rhai o'r *Eglwyswyr*, cofia'r hên *Ddihareb*, *Na ddifanw dy Beriglor*,—canys yscatfydd *nad gwir* a glywaist yn eu cylch (1 Tim. 5. 19),—eithr os ê, gwêl yr hyn a ddywed *Crist* am *gyfreithlon* *weinidogaeth* y dihirwyr gan y *Scrifennyddion* a'r *Pharisæaid*, Matt. 23. 2, 3. “*Yngbadair Moses yr eistedd yr*” “*Scrifennyddion a'r Phariseaid*: Yr hyn oll gan bynnny a” “*ddywedant wrthyh am eu cadw, cedwch a gnewch*; eithr” “*ar ol eu gweithredoedd na wnewch, canys dywedant ag nis*” “*gwnant*,” a dal enwedigol sulw ar y geiriau, gan na's gall dim fod mwy at y *purpas* presennol:—Ag, i chwanegu *Esfampl* ein lachawdwr at ei *eiriau*, (i edrych a fydd gwiw gennyf gymmeryd dy berfswaedio gan yr *un* o'r ddau, er dangos *rhyw* arwydd mai *Cristion* ufuddol ydwyt,) *ni ymwahanodd* *EFE* na'i *Apostolion* oddiwrth eu *Teml* a'u *Synagogau* a'u *Cymmundeb nhw*, (er cynddrwg *Pobl* oeddynt) Joan 18. 20. *Actâu* 3. 1. Pennod 18. 4, hyd oni lwyr-sefydlwyd y *Grefydd Gristianogol* yn *lle* *Cyfraith Moses*:—Cofia fod *Judas Fradwr* yn *Bregethwr*, Marc 6. 7, 12, ag yn un o ddeuddeg *Apostol* *Crist*: Gwêl y 26 o *Erthyglau* *Crefydd*, ag hefyd 1 Cor. 3. 5, 7.

Ag am *Bechodau* neb o'r *Gynnullidfa*, ein dyled ni oll yn ddiammeu yw gwneud ein heithaf bob sut i'w *Gwellhâu*,—*ond* (fel y profais eufus) *nid* yw hynny na rheswm nag efcus yn y byd iti ymrafaelio ag ymadael a'r *Eglwys*, a'th *escymmuno* dy hun.—Cymmwys i bawb wellhâu eu beiau eu *hunain*, cyn barnu ar *eraill*; ie *nid* rhydd ini *farnu* *neb* *ond* *nyni* ein *hunain* yn unig, gan *obeithio*’r *goreu* o bawb, hyd lle bo *môdd*, a bod yn dostach wrthym ein *hunain* nag wrth neb, ---gan adael barn pawb *arall* at law Duw, unig chwiliwr y *calonnau*, Jago 4. 11, 12. 1 Cor. 4. 5, 6:—Ei yspysol *Briodoliaeth EF*, yr hwn yw *holl-wybodol Farnwr* y *Byd*, yw gwybod pa *fath* yw cyflwr ein heneidiau, a pha *beth* a ddaw o

honon dros byth : Ar ei law *ef* yn unig y mae ein cadw neu ein colli, — Iddo *ef* yn unig yr ydym i *sefyll* neu i Syrthio, Rhuf. 14. 4. ag i ateb bawb trosto ei *hun*, Rhuf. 14. 12. — *Beth* gan hynny ond traws-feddiannu Uchel-fraint y *Dduw* mawr eiddigus, a rhyfygu a digywilyddio tros *fesur*, yw i'r Methodistiaid fod yn ein bwrw *ni* oll mor euog a *drwg* ein cyflwr, gan farnu hwn a'r llall (cyfal ag Awdwr y Llyfran ymma) i'r Fall ag *Uffern*, wrth eu plefer ag ar eu hamcan ! Wrth yr hyn y drygant *fwy* ar eu heneidiau eu *hunain*, nag y mae môdd iddynt wneud trwy braidd ddim pechod *arall*, oddigerth eu Balchder ysprydol a'u huchel-dyb anweddu o'u teilyngdod a'u Sancteiddrwydd eu *hunain*. — Ond y mae fy ngobaith ar *Dduw*, na bydd ond Byrr-oes i'w Rhwysg, ag nad ant rhagddynt ymhellach, canys EU HYNFYDRWYDD FYDD AMLWG I BAWB, 2 Tim. 3. 9. — Y mae Dammeg yr *Efrau* Matt. 13. 24---31, 36---44, yn llawn ddigonol i brofi yn ddiwâd, nad oes *dim* o'r fath *beth* a chynulleidfa gyfa o megis *Seintiau glân* dilwgr i'w gael nag i'w *ddisgwyl* yn y bywyd *ymma*, taered a breuddwydied y Methodistiaid a fynnon i'r gwrthwyneb. — Ag fel *byn* y gweli *nas* dichon Pechodau'r *Eglwyswyr* na'r *Plwyfolion* rwyfstro gwaith dy iechedwriaeth *di*, ond yn unig trwydy gennad a'th ddiofalwch *drwg* a'th wirfodd ddewis dy *hun*, — nag ychwaith efcusodi *dim* ar dy bechod di o *Schism* yn ymwahanu oddiwrth yr *Eglwys*, mwy nag yr efcusodid *Bradwriaeth* y Dyn, a syrthiei allan a'r *Brenin* ag a ymwrthodei a'i lywodraeth *ef*, oblegyd bod cynnifer o'i *ddeiliaid* a'i *Swyddogion* *ef* yn *ddrwg*.

Ystyr yr hyn a ddarllennaist a'r un bwriad da a meddwl cariadus difrifol ag y scrifennais *ef* ar dy fedr, — Hebr. 13. 22. Diar. 29. 1 : Ag os Schismatic wyt, *dychwel* yn ebrwydd i fynwes yr *Eglwys* uniawngred sefydledig, er cariad ar *Grist* a'th enaid : — Eithr o'r tu arall, os *diengais* rhag dy wyrddroi a'th dwyllo yn yr amser *enbyd* yma, diolch i *Dduw* am y cyfryw ffatr yspysol, a dangos o leia' gymmaint zel yn *amddiffyn* ag yn eiddgeddu tros yr *Eglwys*, ag a ddenigus ei *Gelynnion* hi gan y Schismaticiaid yn ei *difenwi* a'i drygu, — a dywed yngeiriau'r Letani, “ *Oddiwrth bob drwg ag* “ *anffawd, oddiwrth Bechod, oddiwrth bob dallineb calon,* “ *oddiwrth ystryw a chyrch a Cythrael, oddiwrth bob ffal,* “ *ddyfgeidiaeth, OPINIWN annuwiol a SCHISM,* — Gwared *ni*, — *Arglwydd daionus.*

*Yr wyf yn attolwg i chwi, Frodyr, GRAFFU ar y rhai sy' yn peri anghydfod a rhwystrau, yn erbyn yr Athrawiaeth a ddyscascych chwi, a chiliwch oddi wrthynt, Rhuf. 16. 17. —2 Tim. 1. 13. Tit. 1. 10, 11. Col. 2. 6, 7, 8. Jer. 5. 26.—Felly os Schismaticiaid a'th ddenant, nag ymwrando a'u fwynion hudol:—gwilia rhag y sawl fydd “ trwy yma-
 “ drodd tég a gweniaith yn twyllo calonnau y rhai diddrwg, Rhuf. 16. 18: Na phrisia fymrun yn e'u gwag ddarogan gelwyddog na'u bygythion chwyddedig di-rym, Phil. 1. 28; —na ymhel a'u Llyfrau tywyll pendronus, sef mâtth yr hwn a elwir Gair am air neu Sôn am swm &c;—Na ddyro na thramgwydd na rwystr ar dy ffordd dy hun nag ar ffordd neb arall, Rhuf. 14. 13. 2 Cor. 11. 12. 1 Petr 2. 12. 1 Cor. 10. 32; —ag na ymmyr a'r cyfryw rai anwaftad (Diar. 24. 21.) gwyrog a throfaus, ag na chyttuna i'w canlyn led-troed er dim, rhag iddynt gael gwall arnat, a maglu dy enaid:—A phan fo'r Temptiwr brylura' yn dy aflonyddu a chwestiwnau dyfnion a gwrthddadlêuon dyrys ag amheuon ag ofnad ynghylch cyflwr dy Enaid a ffordd y Bywyd, Cymmer gyngor yr Eglwys, a dôs yn ebrwydd at ryw gyfreithlon
 “ Weinidog gair Duw, a fyddo pwyllus a dyscedig, a dat-
 “ cuddia dy ddolur; er mewn cael trwy sanctaidd weini-
 “ dogaeth Gair Duw fawr lles Gollyngdod ('lle bo raid)
 “ gida chynghor ag addysc ysprydol, tuag at lonyddu dy
 “ Gydwybod, a'th rhyddhâu oddiwrth bob amheuaeth a phe-
 “ trusder.*

Bydded iti fynych-arferu'r Colect am yr ail ful yn *Adsent*, ynghyd a'r weddi dros yr *Eglwyswyr* a'r *Bobl* tua diwedd y Gwafanaeth.

“ Arglwydd, cadw dy Deulu yr Eglwys lân gatholic, ag
 “ yn enwedig y rhan buraf o'r unrhyw a sefydlaist yn y
 “ deyrnas hon, mewn undeb diogelwch a duwioldeb gwafta-
 “ dol, er gwaetha' pob rhuthr a dichell o waith dyn a diafol;
 “ fel gan gael ei harwain ai llywio gan dy Ysryd grasufol,
 “ y caffo pawb o honom sy'n ein proffessu a'n galw ein
 “ hunain yn Gristianogion, ein tywys ar hyd ffordd y Gwi-
 “ rionedd; a chynnal y ffydd mewn undeb Ysryd, rhwy-
 “ myn tangneddef ag uniondeb buchedd: Dyro ini y cy-
 “ fryw ddwys ymsynniad ar werthfawrogrwydd ein Breintiau
 “ crefyddol, ag a wnâ ini lynu wrth dy Eglwys sefydledig yn
 ddi-

“ ddi-dramgwydd hyd farw, ie a *thros* farw er ei mwyn,---
 “ a *datcan* ein fyddlondeb a’n diolchgarwch wrth dduwiol
 “ ffrwythlondeb a Sancteiddrwydd ein bucheddau : Teilyngu o
 “ honot ddwyn i’r ffordd *wir* bawb ar a aeth ar *gyfeiliorn*
 “ ag a dwyllwyd,---fel y byddom *oll* yn gyd-aelodau anwyl
 “ o’r *un* Corph Ysrydol, heb ddim ymryfon rhyngom mwy-
 “ ach, ond yn unig am y *mwya*’ ei ostyngeddwrwydd a’i gari-
 “ ad a’i ddaioni ymhôb modd,---ag yn *un* gorlan tan yr *un*
 “ Bugail sef y Duw a’r Dyn bendigedig, *Jesu Crist*. Amen.

Rhag

Rhag bod y Ddalen-weddill ymma yn weili ag yn ofer-
wag, chwanegais yr hyn a genlyn,

Allan o Eir-lyfr y

DR. DS. &c.

Câs-ddynion Selyf ddoeth.—

D Y N

A Dybio ei fod yn well na neb ar bob peth, ac yntau yn waethaf oll.—
A dybio ei fod yn gall, ac yntau yn angall.—A ymgadarnhâo mewn
drwg olwg.—Nis gwypo, nis dysgo.—Addysgo lawer, ac ni wypo ddim.—
A gasâo bawb, a phawb yntau.—Na chretto neb, na neb yntau.—A
ymyrro ar bob peth heb achos.—A gaffo ddewis, ac a ddewisof'r gwae-
thaf.—Ni wnêl dda, ac nis gatto i arall.—A gasâo ei les er Afes i'w Gym-
mydog.—A adawo ei Gydymmaith heb achos.—A ogano arall am y beiau
a fo arno ei hun.—A addawo bob peth, ac ni chywirow ddim.—A fygythio
bawb, ac ni bo ar neb ei ofn.—A ymfroftio yn ei gywilydd ei hun.—A
wnel ddrwg, ac ni bo edifar ganddo.—A ddywetto lawer, ac ni wrandawo
ar neb, &c.

Pigion y *Diharebion* Cymraeg a weddillwyd gan y Llyfran a elwir
Tri Thraethawd Byrr.

A Achwyno heb achos, gwneler
achos iddo.

Addas i bawb ei gydradd.

Addaw mawr, a rhôdd fechan.

Addaw têt a wna ynfyd yn llawen.

A ddwg da drwg Gyngor ?

Afiach pob trwmgalon.

Afian dwylo diowgsfwrth.

Afrad pob Afraid.

Afrwydd pob dyrys.

A garo ei gilydd, nid adnebydd ei
gabl.

Aml bai lle ni charer.

Ammau pob diwybod.

Aflwyddiannus pob diriaid.

A fo diried ar fôr, diried fydd ar dîr.

Arglwydd pawb ar ei eiddo.

Ar ni roddo a garo, ni chaiff a
ddymuno.

Bid lawen iach.

Bo amlaf fo'r Bleiddiau, gwae-
thaf fydd ir defaid.

Brodyr pob cerddorion.

Cafas da ni chafas drwg.

Câs fydd a oreilitio.

Cyfrin Pen a Chalon.

*Chwarae ac na friw : cellwair ac
na chywilyddia.*

Chwareuid mab noeth, ni chwery
mab newynog.

Chwerthin a wna ynfyd yn boddï.

Da daint rhag tafawd.

Dadleu gwedi barn.

Dall pob anghyfarwydd.

Dangos nêf i bechadur.

Digon o grwth a thelyn.

Diglod pob anhawddgar.

Digrif gan bob aderyn ei lais.

Dillyn ieuangc, carpiog hên.

Doeth dyn, tra tarwo.

Drwg pawb o'i wybod.

Ehang yw'r Byd i bawb.

Eilfam modryb dda.

Escud drygfab yn nhy arall.

(Esmwyth gwaith gwrando.)

Gair drwg anianol a lusg ddrwg
yn ei ol.

Gnawd rhy-gas wedi rhyferch.

Gwae a fo ai fesi yn ei fynwes.

Gwell bonedd na thaeogrwydd.

Gwell creft na golud.

Gwell gochel mesl na'i ddial.

Gwell gwae fi, na gwae ni.

Gwell i ddyn y drwg a wyr, na'r
drwg na's gwyr.

Gwell pwyll nac aur.

Gwell un brude, na dau ti gei.

Gwell un gair ymlaen, na dau yn ôl.

Gwellwell pob ffynnedig.

Hawdd peri i fonheddig forri.

Hadd

Mawdd talu ffig i ffôl.

Hir y byddis yn cnoi tammaid
chwerw.

Hoedl dyn ni chanlyn y da.

Hoff gan anghenog ei goelio.

Hygar pawb wrth a garo.

Hyd tra f'ych, na fydd ofer.

Hyf pawb yn absen ofn.

Lle bo dolor, y bydd llaw.

Lle da i bawb lle y carer.

Lles pawb pan feddyger.

(Lle y caffo y cymro, y cais.)

Llygad cywraint ym mhen anghy-
wraint.

Mal drygfonheddig ai faich.

Mal gwaith Emrys.

March i ddiawg, ci i lwth.

Melys bys pan losgo.

Mursen fydd o wr mal o wraig.

Na fynych gûr y llwfr.

Natur yr hwch fydd yn y porchell.

Ni âd annoeth ei orfod.

Ni bydd allt heb waered.

Ni cheir afal pêr ar Bren fur.

Ni chêl grudd gyftudd calon.

(*Ni fyn Duw fod DAU NEF.*)

Ni chel ynfyd ei feddwl.

Ni chwsg gofalus, ac fegwsg galarus.

Ni chwsg gwag-foly.

Ni ddaw côf i'r chwegr ei bod yn
waudd.

Ni ddiffyg arf ar wâs gwyh.

Ni ddiffyg escus ar wraig.

Ni fawr ddiolchir rhôdd gymmell.

Ni wyr hawdd fod yn hawdd, onid
êl hawdd yn anhawdd.

Ni wyr ni welodd; ni feidr ni ddyfg.

Ni wyr yr hwch lawn, pa wich y
wâg.

Nid â drwg fel y dêl.

Nid a wyl dyn a'i pyrth.

Nid cymmaint bledlyn a'i drwst.

Nid cyttûn hûn a Haint.

Nid erys Malldraeth am Owen.

Nid oes gwyl rhag Elufen.

Nid rhaid dangos diriad i gwn.

Noswyl iâr, gwae a'i câr.

Athronddyg Gymraeg.

Nid ffolineb ond MEDDWDOD.

Nid gwall synwyr ond ymryson.

Nid cyfoethog ond fyber.

Nid llawenydd ond NEF.

Nid prudd-der ond UFFERN.

Nid dedwydd ond diddrwg.

Nid hudoliaeth ond ieuengctid.

Nid yspys ond a ymofynno.

Nid dysg ond synwyr.

Nid ymddiddan ond am Dduw.—

Odid elw heb antur.

O gywirdeb y galon, y dywed y
gwirion.

Oni byddi gryf, bydd gyfrwys.

*Pan dywyfo y Dall ddall arall, y
ddau a ddigwydd i'r Pawl.*

Pan fo tecca'r chwarae, goreu fydd
peidio.

Pan laddo Duw, y lladd yn drwm.

Pob cyffelyb a ymgais.

Pob Edn a edwyn ei gymmar.

Pob Gwlâd yn ei harfer.

Po mwya' fo'r llanw, mwya' fydd
y trai.

Pryn hên, pryn eilwaith.

Tafod aur ym mhen Dedwydd.

Toll fawr a wna doll fechan.

Trychni nid hawdd ei ochel.

Trydydd troed i hên ei ffon.

Un-llawiog fydd mammaeth.

Un-llygeidiog fydd Brenin yngwlad
y Deilliaid.

Y cyn a gerddo, a yrrir.

(*Yneb a dwng, a ddyward gelwydd.*)

Ymhob Dewis y mae Cyfyngder.

Ymhob clwy' y mae Perygl.

Ymhob rhith y darw Angeu.

Cybydd-dod.

Jawnach i Gybydd enwir

Garu Duw nag erw o dir;

A phrynnu Neftrwy lefair,—

Gan dlawd er cerdawl y cair.

Prynned dyn (prin oed ei ddydd)

A'i dda, Nef iddo'n ufydd:

Beth a dâl, odid dialedd,

Da'r byd wrth fyned i'r Bêdd?

Y ddau Adda. [gwthiodd

Un Adam ddinam i'w ddydd, a'n

I gaethfyd tragwydd:

Ag ail Adam, Gweledydd,

Ar bren croes a'n rhoes yn rhydd.

Escusodwch feiau'r Argraph-waſg.

D I W E D D.